

РУДОЛФ ЩАЙНЕР
РУДОЛФ ЩАЙНЕР

И
РОЗЕНКРОЙЦЕРСТВОТО

И

СЪВРЕМЕНОТО ПОСВЕЩЕНИЕ
МИСТЕРИЙНИТЕ ЦЕНТРОВЕ В СРЕДНОВЕКОВИЕТО

ЦИКЪЛ от 6 лекции
държани в Дорнах
от 4 до 13. 01. 1924 г.

превод от английски: ВЕРА ГЮЛГЕЛИЕВА

НЕРЕДАКТИРАН ПРЕВОД

изготвил: ПЕТЪР ИВАНОВ РАЙЧЕВ – сканиран от копие

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

1. ПЪРВА ЛЕКЦИЯ 4 януари 1924 година.....3
Изследване на духовния живот през Средновековието. - Вътрешна опитност на идеите през IX, X и XI век.
2. ВТОРА ЛЕКЦИЯ 5 януари 1924 година.....14
Скрити центове на Мистериите през Средновековието – търсене на Себепознанието във Връзка с Откровението и обяснението на Природата. Мистериите на речта.
3. ТРЕТА ЛЕКЦИЯ 6 януари 1924 година.....24
Преходният период - Братята на общия живот. Откровения в символическа форма. Основаването на Розенкройцерството. Жертвата на познанието за звездите и импулса към Свободата.
4. ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ 11 януари 1924 година.....35
Отношението на човека към Слънцето - знание за сърцето и отношението на Розенкройцерските училища. Интелигентността и Демонът на Земята. Загубеното човечество. Зората на епохата на Михаил.
5. ПЕТА ЛЕКЦИЯ 12 януари 1924 година.....44
Окултни школи през X VIII и първата половина на XIX век - Розенкройцерски фигури и символи. Вътрешна опитност на костите и на костния мозък. Отношението на гръбначния мозък към Луната. Гледичето на Аристотел за материята и формата.
6. ШЕСТА ЛЕКЦИЯ 13 януари 1924 година.....54
Задачите на епохата на Михаил - Записи в астралната светлина и еволюцията на паметта. Принципът на Розенкройцерското Посвещение. Тайната на съвременното Посвещение. Принципът на Просвещението Като Принцип на Цивилизацията.

Тези лекции са изнесени от Рудолф Щайнер пред една публика, запозната с общата основа и терминология на неговото антропософското учение. Трябва да се припомним, че в автобиографията си "Пътят на моя живот" той набляга върху разликата между написаните му съчинения от една страна и лекциите си от друга страна, дадени като устни съобщения, които първоначално не са били предназначени за печат. За интелигентното разбиране на лекциите трябва да се има предвид, че някои предпоставки се разбират от само себе си, когато се изговарят думите. "Тези предпоставки", пише Рудолф Щайнер, включват най-малкото антропософско знание за Човека и Космоса в тяхната духовна същност и това, което може да се нарече антропософска история, разказана в резултат от изследването на духовния свят.

Шестте лекции в настоящия том са изнесени от Рудолф Щайнер след Коледното събрание за основаване на Общото Антропософско Общество (където той изнася от 24 до 31 декември 1923 год. осем лекции) и впоследствие са публикувани на английски език: под заглавието "Световната история в светлината на Антропософията". Този курс от лекции е предхождан от 14 лекции за древните Мистерии, публикувани на английски език под заглавието "Мистерийни центрове".

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ

Изследване на духовния живот през средновековието

Като последствие на това, което трябваше да изнеса пред Вас в лекциите на събранието ни за коледното учредяване, сега бих искал да говоря за движението, което ни води в съвременната епоха към изследване на духовния живот. Имам предвид движението, известно под името Розенкройцерство и бих искал да се възползвам от възможността да Ви дам картина на това движение по отношение на неговия вътрешен аспект и природа. Преди всичко ще бъде необходимо като встъпление да кажа нещо за цялостния начин на формиране на идеи, станал обичаен някъде през IX, X и XI век, който оттогава постепенно е изчезнал, но може да бъде намерен само тук-там между скитници чак до XIX век. Днес нямам намерение да навлизам в цялата история на движението, а по-скоро да изложа някои концепции и идеи, които Вие трябва да разберете, че са вътрешни опитности на някои хора, които принадлежат на тези по-ранни векове. Защото обикновено не се разбира, че трябва да се върнем назад в историята за сравнително малко време и да намерим хора, които бяха уважавани учени, погълнати в един свят от идеи, съвсем различни от нашите.

Сега говорим за химически вещества и изброяваме 70 или 80 отделни химически елементи; но нямаме представа колко малко казваме, когато наричаме едно вещество кислород, а друго азот и т.н. Кислородът, например, съществува само при определени условия като топлина и т.н. и няма разумен човек, който да може да свърже една концепция за реалността с нещо, което при повишаване на температурата с толкова и толкова градуса не е налице в същата мярка и по същия начин, както при условия, обичайни за физическото съществуване на човека на Земята. Осъзнаването на факти като този са основата на изследването в началото на Средновековието; изследването през тези времена имаше за цел да надмине това, което има само относително съществуване и да стигне до истинското съществуване.

Често съм говорил за един преходен период между IX и X век след Христа, защото до това време човешките възприятия бяха още съвсем духовни. Никога не би могло например да се случи на учен от IX век да си представи Ангели, Архангели или Серафими като същества, не отговарящи на реалността - имам предвид по отношение на реалността на физическия човек; която той е виждал с очите си. Вие ще откриете, че преди IX век учените винаги са говорили за Духовните същества, така наречените Интелигентности на Космоса, като за същества, които човек: действително среща в живота. Хората от онова време разбира се, добре са осъзнавали, че времето, когато "виждането" на духовните същества е било обикновена човешка опитност отдавна е отминало, но те не знаеха, че при известни условия някаква способност за разбиране на тяхното присъствие все още може да съществува. Човек не трябва например да пренебрегва факта, че през IX и X век безброй свещеници от Католическата църква съвсем съзнателно усещаха как в течение на служенето на Литургията ще стане така, че в някои от ритуала, те ще се срещнат с Духовни същества, Интелигентности на Космоса. С настъпването на X век, обаче, всички тези директни и непосредствени контакти с Интелигентностите на Космоса започнаха да изчезват от човешкото съзнание и на тяхно място започна да посветва съзнанието за елементите на Космоса - земният елемент, течният или воден елемент, елементите на въздуха и на топлината или огъня. И стана така, че ако дотогава хората говореха за Космическите Интелигентности, управляващи движенията на планетите и водещи планетите през съзвездията на неподвижните звезди, сега те започнаха по-скоро да говорят за най-близкото обкръжение на Земята. Те говореха за елементите на земята, на Водата, на Въздуха и на огъня. За химически вещества в съвременния смисъл на думата те все още не

си даваха сметка - това стана много по-късно. И наистина, ще бъде голяма грешка да си представим, че учените от XIV век, даже в известно отношение учените от XVIII век, са имали понятие за елементите топлина, въздух, вода и земя, подобни на понятията, които ние сега имаме за тях. Сега за топлината се говори само като за състояние, при което съществуват телата. Никой вече не говори за действителната топлина - етер. Въздух и вода по подобен начин са станали за съвременния човек напълно абстрактни понятия. Необходимо е време, за да изучим представите на тези по-ранни векове и да се научим да ги разбираме истински. И така, днес бих искал да ви представя картина, с която да Ви покажа как един учен от онези времена би говорил на своите ученици.

Когато написах моята "Окултна наука", бях длъжен да направя описание на еволюцията на Земята до известна степен в съответствие с преобладаващите идеи на сегашното време. В XIII век човек би направил описанието съвсем различно. Тогава би могло да се намери следното в някоя глава на "Окултната наука". Една идея би била изказана като начало по отношение на съществата, които можем да наречем Същества от Първата Йерархия: Серафими, Херувими и Троне. Серафимите биха могли да се характеризират като Същества, при които няма субект и обект, при които субектът и обектът са едно и също, Същества, които не биха казали "Около мен има различни обекти", а биха казали "Светът е, и Аз съм Светът, и Светът съм Аз". Такива Същества имат познания само по отношение на себе си и това знание е за тях вътрешен опит, който човек може да усети като слаб отзвук само когато е изпълнен, ако мога така да кажа, с изгарящ ентузиазъм. Вие знаете, че често е трудно днешният човек да разбере какво се има предвид под "изгарящ ентузиазъм". В началото на XIX век хората все още по-добре го познаваха, отколкото днес. В онези дни все още може ше някое и друго стихотворение, прочетено на глас, да изпълни хората с ентузиазъм - извинете ме, но наистина днешният човек би могъл да каже, че онези хора са изгубили ума си. Така разчувствани са били те тогава, така стоплени. Сега хората замръзват, когато очакват от тях да се "ентузиазират". Сега стана така, че добивайки съзнание за този елемент на ентузиазма, на това прехласване на душата, тази опитност се издигна до съзнанието, стана пълно съдържание на съзнанието и така хората си създадоха представа за вътрешния живот на Серафимите. И когато ярка, ясна представа на съзнанието, пълна със светлина, тази мисъл се преобразява в светлина, която осветява всичко - такава беше представата на хората за елемента съзнание на Херувимите. А като елемент на съзнанието Тронете бяха възприемани

като подкрепящи същества, носещи световите в благодат.

Сега вие имате една скица, която описва това по-ранно съзнание. Бих могъл да продължа да говоря за това съзнание дълго време. За момента само исках да ви кажа как в онези времена човекът би опитал да опише Серафимите, Херувимите и Троновете в тяхната истинна същност.

Тогава човекът би могъл да продължи и да каже: Хорът на Серафимите, Херувимите и Троновете работи заедно по такъв начин, че Троновете основават един вид ядка или зародиш, Херувимите пускат тяхното собствено, изпълнено със светлина същество, да струи от този център, а Серафимите загръщат цялото в покривка от топлина и ентузиазъм, чиито лъчи достигат далеч в космическото пространство. (Д-р Щайнер рисува на черната дъска с цветни тебешери.)

Рисунката, която направих се състои от Същества - в средата са Троновете, около тях са Херувимите, а най-отвън са Серафимите. Цялото това битие е от съществено значение - Същества, които се движат и втъкават в други, работят, мислят, желаят, чувстват едно в друго. Всичко това е едно битие. И сега ако някое друго битие (Същество) с правила чувствителност трябва да поеме пътя през Космоса, където Троновете са основали по такъв начин един зародиш, където Херувимите са направили един вид обвивка около него, а Серафимите са обвили цялото - ако едно Същество с нужната чувствителност дойде в това царство на активност на Първата Йерархия, то би почувствало топлина в различни степени: тук повече, там по-малко топлина. Всичко това би било опитност на душата, и все пак в същото време и сетивна опитност - така да се каже, чувството за топлина в душата на съществото е като чувството, когато сте в добре затоплена стая.

Такова обединено изграждане на Съществата от Първата Йерархия наистина е станало някога във Вселената, то е основало това, което ние наричаме Сатурново съществуване. Топлината е само израз на факта, че тези същества са там.

Ще се опитам да изясня това, което искам да ви кажа. Да предположим, че имате чувства към даден човек. Неговото присъствие ви дава топлина. Но някой, който е заплашително абстрактен идва и казва: "Самият човек не ме интересува, няма да мисля за него, интересува ме само топлината, която той разпръсква около себе си". Да предположим, че той казва: "Топлината като такава е всичко, което ме интересува." Той говори, разбира се глупости, вие веднага разбирате това, защото ако човекът не е там, кой тогава разпространява топлината, тогава топлината не е там. Топлината е там само тогава, когато и човекът е там. По своята съ-

щност, сама по себе си тя е нищо. Човекът трябва да е там, ако трябва и топлината да е там. Така че Серафимите, Херувимите и Троновете трябва да са там - ако Съществата не са там, няма да я има и топлината. Топлината е само проява на Серафимите, Херувимите и Троновете.

За времето, за което говорим, за човека всичко беше така, както го описах, даже като картината, която нарисовах на черната дъска. Човекът говореше за елементите. Под елемент на топлината хората разбираха Серафимите, Херувимите и Троновете - и това е Сатурновото съществуване, това е Сатурн.

Сега описанието продължава. Серафимите, Херувимите и Троновете - само те имат силата да донесат нещо от природата на Сатурн. Само най-високата Йерархия е в състояние да положи такова съществуване в Космоса. Но когато тази най-висока Йерархия веднъж е поставила основите за своето ново формиране, тогава еволюцията може да върви напред. Това "Слънце" на Серафимите, Херувимите и Троновете движи еволюцията напред. Това стана по следния начин. Съществата от Втората Йерархия - Кариотетес, Динамис, Ексузиан - Съществата, създадени от Серафимите, Херувимите и Троновете, преминаха в пространството, "формирано" от работата на Серафимите, Херувимите и Троновете, формирано и приспособено за Сатурновата топлина. Сега там навлязоха помлади космически Същества. Как работят те? Докато Серафимите, Херувимите и Троновете се проявяват в елемента топлина, Съществата от Втората Йерархия приемат форма в елемента светлина. Тук (Виж рисунката) имате Сатурн - той е тъмен, дава топлина. А сега вътре в тъмния свят на Сатурн започва да се надига нещо ново от работата на синовете на Втората Йерархия чрез Ексузиан, Динамис и Кариотетес. Какво е това, което е в състояние да се надигне вътре в топлината на Сатурн? Проникването на Втората Йерархия означава вътрешно осветяване. Топлината на Сатурн свети навътре чрез светлината. В същото време тя се сгъстява, вместо само топлинен елемент, сега има и въздух. По този начин ние навлизаме във Втората Йерархия и идваме до откровението на светлината.

Вие трябва ясно да разбирате Съществата, които настояват за път в Сатурновото съществуване. Този, който има необходимата сила за възприемане, вижда събитието като проникване на Светлина, откриваща пътя на Съществата. Но там, където светлината прониква, там ние също намираме при определени условия сянка, тъмнина, тъмна сянка. Чрез проникването на Втората Йерархия под формата на светлина, идва също и сянката.

Каква беше тази светлина? Тя беше въздух. Точно В XV-то и XVI-то столетие хората знаеха какво значи въздуха като факт. В днешно време ние знаем, че въздухът се състои от кислород, азот и т.н. - което е все едно да казваме, че един часовник се състои от стъкло и сребро. Това наистина не ми казва нищо относно часовника като часовник. И въобще, за въздуха не се казва нищо като космически феномен, когато казваме, че се състои от кислород и азот. От друга страна ние казваме твърде много, ако знаем: Въздухът идва от Космоса като сянка на светлината. В действителност, с влизането на Втората Йерархия в топлината на Сатурн навлиза и светлината, и сянката на светлината - въздухът. И тогава ние имаме "Слънце". Този беше начинът, по който един човек би могъл да говори през XIII век.

А какво следва по-нататък? Следващата еволюция ида с работата на синовете на Третата Йерархия: Архаите, Архангелите и Ангелите. Втората Йерархия е завършила навлизането на елемента светлина, светлината, повлякла след себе си своята сянка, тъмнината на въздуха, но не на индиферентната, неутрална тъмнина, която принадлежи на Сатурн, а на тъмнината, която представлява просто отсъствие на светлина, тъмнината като антитеза на светлината. Сега към този елемент на светлина Третата Йерархия - Архаи, Архангели и Ангели - добавят благодарение на природата и същността си един нов елемент, който е като нашето човешко желание, като нашия импулс да се стремим към нещо, да копнеем за нещо. Става следното. Да предположим, че някое Същество от Архаите или Ангелите дойде и попадне на елемента светлина, или срещне място със светлина. В това място на светлина Съществото ще получи посредством самата си възприемчивост за светлина подтика, желанието за тъмнина. Ангелското същество внася светлина в тъмнината, или може да донесе и тъмнина в светлината. Така тези Същества стават посредници, посланици между светлината и тъмнината. В резултат от това, което преди е било само светене и изтегляне на сянка след светлината, тъмнината на въздуха сега започва да свети в цветове, да свети в игра от цветове. Светлината започва да се появява в тъмнината, а тъмнината - в светлината. Третата Йерархия създава цвета, от светлината и от тъмнината тя призовава цветове.

В това отношение ние можем да се обърнем към нещо историческо, което може да се намери в писмен документ. Защото по времето на Аристотел хората все още знаеха, когато се отдаваха на съзерцание в Мис терите, откъде идват цветовете, те знаеха, че с цветовете се занимават съществата от Третата Йерархия. Самият Аристотел заявява в своята

"Хармония на цветовете", че цветът означава съвместна работа на светлината и тъмнината. Но този духовен елемент на човешката мисъл, чрез който той знаеше, че зад топлината трябва да види Същества от Първата Йерархия, че зад светлината и нейната сянка тъмнината - Същества от Втората Йерархия, и зад играта на цветовете, блещукащи във велика космическа хармония - Същества от Третата Йерархия, този духовен елемент в човешката мисъл беше изгубен. И днес за човека не е останало нищо освен нещастната Нютонова теория за цветовете. Посветените продължаваха да се смеят на Нютоновата теория до XVIII век и тогава тя стана предмет на вяра за професионалните физици.

Човек наистина трябва да е загубил цялото знание за духовния свят, ако може да се говори в смисъла на Нютоновата теория за цветовете. Всеки, който е вътрешно стимулиран от духовния свят, както беше случаят с Гьоте, ще се възпротиви на такова нещо. Той ще сложи пред хората същността на истината, както направи Гьоте, и ще атакува с цялата си мощ. Гьоте никога не е порицавал така остро, както Нютон, той е бил против него и теорията му с чук и клещи. Сега такова нещо е неразбираемо поради простата причина, че в наше време всеки, който не признава Нютоновата теория за цветовете е един глупак в очите на физиците. Но нещата бяха различни по времето на Гьоте. Той не беше сам. Вярно е, че беше сам като човек, който говори открито за същността на това, но имаше и други, които знаеха, чак до края на XVIII век, с абсолютна сигурност как работят цветовете вътре в Духовното.

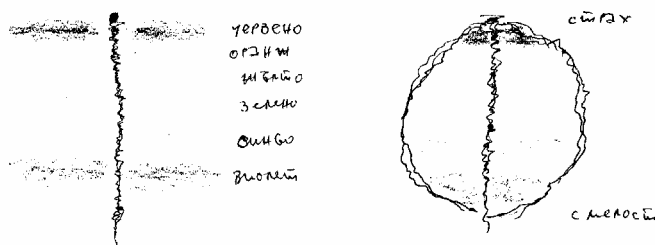
А сега нека проследим еволюцията по-нататък. Ние видяхме, че въздухът е сянката на светлината. И както когато възниква светлината, при известни условия ние намираме и тъмната сянка, така и когато цветовете са налице и работят като реалност, а те работят така, и когато цветовете проникват във въздуха, когато пламват в този въздух, когато с една дума това е една реалност святкаща и искряща в елемента въздух, тогава при определени условия се появява налягане и контра-налягане, и от съвсем реалния цвят се поражда течният елемент на водата. Така както за космичното мислене въздухът е сянка на светлината, така и водата е отражение на създаването на цвета в Космоса.

Вие ще кажете: Не, това аз не мога да го разбера. Но опитайте се веднага наистина да обхванете истинското значение на цвета. Сигурно си мислите, че червеното по своята същност на неутралната повърхност се смята за обикновено същество? Червеното осъществява атака срещу Вас. Аз често съм казвал това. Вие искате да избягате от червеното, то ви отблъсква назад. Синьо-виолетовото от друга страна е нещо, след което вие

искате да бягате. То бяга от Вас през цялото време, става по-дълбоко и по-наситено, по-гъсто. В цветовете всичко има живот. Цветовете са един свят сам по себе си и душевният елемент в света на цветовете просто не може да съществува без движение; ние самите, ако следваме цветовете с духовна опитност, трябва да следваме това движение.

Хората с отворени очи съзерцават дъгата. Но ако погледнете на дъгата с малко въображение, ще видите там елементарни същества. Те са пълни с активност и демонстрират активността си по най-забележителен начин.

/рис. 1/

Тука, при жълтото, вие виждате как някои от тях струят навън от дъгата, непрекъснато излизат вън от нея. Те се движат напреки и в момента, когато стигнат долния край на зеленото, се чувстват привлечени от него. Вие ги виждате да изчезват при тази точка - зеленото. От друга страна те излизат отново навън. За човек, който гледа с това въображение, цялата дъга е откровение на духовното - струенето на духовното навън и повторното му изчезване навътре. Всъщност, това прилича на един духовен цилиндър, прекрасен за съзерцание. И вие можете да наблюдавате как тези духовни същества излизат от дъгата с краен страх и след това как влизат в нея с непреодолима смелост. Когато гледате червено-жълтото, вие виждате, че навън струи страх, а когато гледате синьо-виолетовото, имате усещането, че всичко там е кураж и смелост на сърцето.

Представете си го картинно: Това, което виждам пред себе си не е просто една дъга! Тук същества излизат от нея..., там същества изчезват вътре в нея. Тук има неспокойство и страх..., там има смелост..., а сега смелостта изчезва отново. Това е начинът, по който трябва да се гледа дъгата! А сега представете си я пред вас с всичките ѝ цветове: червено, жълто и т. н. , и тя получава известна плътност. Вие лесно можете да си представите как това ще даде елемента на водата. И в този воден елемент живеят духовни същества, същества, кои то са един вид копие на Съществата от Третата Йерархия.

Няма съмнение в това отношение: ако трябва да се приближим до хората, които притежаваха истинско знание В XI, XII и XIII век, ние трябва да сме готови да разберем тези неща. Всъщност, без това ние не можем да се приближим даже до хората от по-съвременните времена. Не можем да разберем Албертус Магнус, ако го четем със знанието, което имаме днес. Трябва да го четем с такова знание, което взема предвид факта, че духовните същества, за които ставаше дума са такива и са били все още реалност за Магнус - само тогава ще разберем как той употребява думите...

И така, имаме въздуха и водата, чието съществуване се поражда като отражение на Йерархиите - първо въздуха, после водата. Самите Йерархии се втурват към тях. Първата Йерархия се влива в самата им същност като топлина, Втората влиза под формата на светлина, а Третата - като цвят. И тогава ние сме стигнали до Лунната фаза на нашата Земя.

Сега идваме до Четвъртата Йерархия. Помнете, че аз ви говоря както е било мислено за нея в XII-то до XIII -то столетие. Днес ние не говорим за Четвърта Йерархия, но тогава хората все още говореха. Какво представлява тази Четвърта Йерархия? Тя е човека. Самият Човек: е Четвъртата Йерархия. Но под Четвъртата Йерархия не се имаше предвид двукракото същество, което крачи по света днес, остарявайки от година на година! За човека, който е притежавал истинското знание Човекът, както ние сега го знаем на Земята, би трябвало да изглежда наистина едно странно същество! Не, в онези времена те говореха за оригиналния Човек, Човекът преди Падението, който все още носеше форма, давайки му сила на Земята, така както Ангелите, Архангелите и Архаите са имали сила над Лунната фаза на нашата Земя, както Втората Йерархия е имала сила над фазата на Слънцето, и Първата Йерархия - над Сатурновата фаза. Те говореха за Човека в негово то първоначално съществуване като Земен Човек, и тогава са имали право да говорят за него като Четвъртата Йерархия. Заедно с тази Четвърта Йерархия дойде като подарък от високите йерархии - но те са го държали само като едно притежание, без да го използват за себе си, пазейки и съхранявайки го - с тази Четвърта Йерархия дойде животът. В света на цвета, в дъгоцветния свят на сменящите се цветове, за които можах само да загатна и да ви ги предложа, дойде животът.

Вие ще кажете: Преди това време нямаше ли нищо живо? Скъпи мои приятели, вие можете да разберете как е било като погледнете самия Човек. Вашето его и вашето астрално тяло нямат живот, но все пак те имат битие те са. Това, което е от душата и духа не се нуждае от живот.

Животът започва едва с вашето етерно тяло. А етерното тяло е нещо външно, то е от природата на калъфа. Така е само след Луната, само с настоящата земна фаза на съществуването става така, че животът влиза в еволюцията, към която принадлежи нашата Земя. На света на движещия се, отразяващ се цвят, се вдъхва живот. И сега Ангелите, Архангелите и Архаите не само изпитват силно желание да внесат тъмнина в светлината и светлина в тъмнината, като породят с това играта на цветовете в планетата, сега става явно желанието да се изпита тази игра като нещо вътрешно - когато тъмнината доминира над светлината да чувстваме слабост, отпадналост, а когато светлината доминира над тъмнината да чувстваме активност. Защото как во наистина става, когато бягате? Когато бягате, светлината преобладава във вас над тъмнината, когато седите мързелив и отпуснат, тогава тъмнината преобладава над светлината. Всичко е игра на цветовете, една дъгоцветна игра на цветовете, не физична, а от душата. Цветовете пропити от живот, цветовете струящи живот - това е, което се появява с идването на Четвъртата Йерархия, Човекът. И в този момент на космическо развитие силите, които бяха активни в играта на цветовете започнаха да изграждат контури, започнаха да изработват форми. Закръгляйки и оформяйки цветовете, животът призова в битието твърдата, плътна форма на кристала. И това ни довежда до фазата на съществуване на Земята.

Тези неща, както Ви ги описах, бяха основни истини за средновековните алхимици и окултисти, Розенкройцери и други, които достигнаха върха на творчеството си (въпреки че историята ни казва малко за тях) от IX-то и X-то до XIV-то и XV-то столетие и от които могат да се намерят някои хора до XVIII-то и даже в началото на XIX-то столетие, въпреки че са ги считали за странни и ексцентрични. Едва тогава знанието се скри напълно. Едва тогава хората започнаха да придобиват представа за света от една гледна точка, която бих искал да определя по следния начин. Представете си, скъпи мои приятели, че тук има един човек.

Да предположим, че аз загубя всякакъв интерес към него, но взема дрехите му и ги окача на една закачалка с топка отгоре. От сега нататък аз не проявявам интерес към човека и си казвам: Там е човекът. Не се интересувам какво може да се сложи в тези дрехи. Аз мисля, че закачалката с дрехите върху нея е човекът! Това се случва всъщност с елементите. Хората не се интересуваха повече, че зад топлината и огъня е Първата Йерархия, зад светлината и въздуха стои Втората Йерархия, зад това, което ние наричаме химически етер, или цвят и т.н. стои Третата Йерархия, и зад елемента на живота и земята стои Четвъртата Йерархия - Човекът.

Прътът със закачалката и дрехите върху нея - това е всичко!
Така Вие имате първата част на Драмата. Втората част започва с Кант. Сега там е закачалката и дрехите, които висят на нея, и умните хора започват да философстват по истински кантиански начин за това какво може да е "нещото в себе си" на тези дрехи. И те стигнаха до заключението, че "нещото в себе си" на дрехите не може да бъде познато. Много умно, наистина много умно! Премахнете човека и оставете само закачалката с дрехите, и вие, разбира се, можете да продължите да философствате за дрехите, можете да направите най-красивите размишления! Можете да философствате, или като Кант да кажете: "Нещото в себе си не може да бъде познато", или като Хелмолц да си мислите: "Но тези дрехи не могат от само себе си да имат форми, там наистина няма нищо, освен много малки, въртящи се петънца прах, много малки атоми, които се удърят и блъскат един в друг, и забележете дрехите се придържат към своята форма".

Да, мои приятели, това е начинът, по който се разви мисълта в последните времена. Цялата мисъл е абстрактна, мъглява. И този е начинът на мислене, в който ние живеем днес, този спекулативен начин на мислене, той дава отпечатък на целия ни естествено-научен мироглед. И когато ние не приемаме, че мислим по този атомистичен начин, точно тогава най-много го правим. Защото сме далеч от готовността да допуснем, че е съвсем излишно да размишляваме по такъв начин за един вихроват танц на атомите, а това, което най-вече трябва да направим е да сложим човека отново в дрехите му. Това е и самото обновление, което сега Духовната наука трябва да направи.

Днес искам да ви посоча в една серия от картини как мислеха хората в по-ранните векове и да ви помогна да разберете какво наистина се съдържа в старите писания, въпреки че много от нещата са забулени. Забулването е довело до случаи, които не са безинтересни. Един шведски учен от днешно време (Теодор Сведберг, автор на книга от 1912 год., публикувана на немски през 1914 год. под заглавието "Материята") е препечатал пасаж от писанията на Базил Валентин и го интерпретирал според понятията на съвременната химия. Той просто не е могъл да дойде до някакво друго заключение, освен че пасажът е глупост, защото така изглежда, ако в модерния смисъл на думата един човек мисли като химик, стои си в лабораторията и прави експерименти с колби и други модерни апарати. Това, което Базил Валентин дава в този пасаж е фрагмент от ембриологията. Ако вие го наблюдавате от съвременна гледна точка, това е лабораторен експеримент, който в такъв случай е глупост. Защото

не може да очаквате да възпроизведете истинския процес на ембриологията в една колба, освен ако не сте човек като Вагнер или гьотевия Фауст - човек, който все още е склонен да вижда нещата от гледна точка на по-ранните векове.

Време е тези неща да бъдат разбрани. И във връзка с великите истини, за които имах възможност да говоря на събранието на Коледната фондация, по-нататък ще ви кажа още нещо относно историята и съдбата на духовния живот на човечеството през последните няколко века.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ

Скрити центрове на мистериите през средновековието

Вчера започнах да ви говоря за човешкото търсене на знание за духовното през X век след Христа. Ние научихме как такива усилия са били сериозно предприемани до края на XVII и началото на XIX век и аз положих усилия да ви изясня резултатите. Днес бих искал да се докосна до техния исторически аспект.

Трябва да си спомним, че Мистериите от древността бяха от такова естество и характер, че в Мистерийни те центрове можеше да се осъществи една действителна среща с Божествените същества. В лекциите, изнесени напоследък на събранието на Коледната фондация, аз описах как човешкото същество - Посветен, или човек на път да получи Посвещение - наистина се срещаше с Божествените същества. И в действителност, в онези времена беше възможно да се открият места, които по самото си разположение бяха особено подходящи да предизвикат такива срещи.

От такива центрове идваха импулсите на още по-древните цивилизации. Но те постепенно изчезнаха, и от IV-то столетие насам вече не могат да бъдат намерени в първичната си форма. Тук-там ние можем да попаднем на останки, но знанието не е вече толкова точно или сигурно. Това не означава, че Посвещението е спирало да съществува, а че се променяше формата, под която кандидатите намираха своя път. Аз вече съм посочвал как стояха нещата през Средните векове. Казвал съм ви как имаше индивиди, които живееха прост, скромни и непретенциозен живот, които не събираха около себе си кръг от официални ученици на определено място, а учениците им бяха разпръснати в различни посоки в съответствие с кармата - с кармата на човечеството, или с кармата на някои хора или нация. Аз съм описал един такъв случай в това, което казах за Йоханес Таулер в книгата си "Мистицизмът и модерната мисъл". Няма нужда да говоря за това сега тук. Но бих искал Все пак да ви разкажа за един

друг типичен случай, един случай, който е имал огромно влияние от XII чак до XV век. Духовните течения, които работеха през тези векове, до голяма степен трябва да бъдат набеязани по повод на събитията, за които сега ще ви говоря. Нека първо представя една скица на ситуацията. Времето на тези събития е около 1200 година след Христа. По това време имаше много хора, особено млади хора, които чувстваха в себе си подтика към по-високи знания, към едно съединяване с духовния свят и човек можеше наистина да каже - за среща с Божествените същества. И в цялата ситуация и условия в онова време много често човекът, който търсеше и се стремеше по такъв начин, намираще учителя си почти случайно. В онези времена човек не е могъл да намери учителя си чрез книги, това е ставало по един напълно личен начин. Но въпреки че може да ни се струва случайно събитие, в това събитие всъщност работеха дълбоки връзки на съдбата. Такъв беше случаят и с ученика, за когото искам да ви разкажа.

Този ученик намери учител на едно място в Средна Европа чрез едно такова видимо, случайно събитие. Той се срещна с един по-възрастен човек, към когото веднага възникна чувството: Той ще е в състояние да ме води по-нататък в това търсене, което е най-дълбокият импулс на моята душа. А сега нека да ви предам същността на разговора между тях. Аз, разбира се, нямам предвид това, че се е състоял само един разговор, аз съгъстявам няколко разговора в един.

Ученикът изказва пред учителя искреното си желание да бъде в състояние да вижда в духовния свят, но му се струва, че човешката природа в онези времена - това е някъде около XII-то или XIII-то столетие - не му позволява да проникне в духовните светове. Въпреки това той казва: "Не мога да не чувствам, че в Природата на човек има нещо, което е работа, което е създание на Божествено-Духовните същества. Когато човек погледне обектите на Природата в тяхната дълбока същност, когато наблюдава как процесите в Природата поемат пътя си, той е длъжен да осъзнае, че зад тези създания стои работата на Божествено-Духовните същества. Все пак, човек не може да проникне до тях". Ученикът, който беше младеж, някъде между 25 и 28 годишна възраст, чувстваше силно и определено, че човекът от неговото време, поради особената връзка между физическото тяло и душата си, не може да проникне и че има пречки вътре в себе си.

Учителят започнал, поставяйки ученика си на изпитание. Той му казвал: "Ти имаш очи, имаш и уши. Погледни с очите си към нещата в Природата, чуй с ушите си какво става в Природата; Духовното се проявява чрез

цвета и тона, и като гледаш и слушаш не можеш да не почувстваш как се проявява в тези неща".

Ученикът отговарял: "Да, но когато употребявам очите си, когато гледам света с всичките му цветове, тога ва сякаш очите ми спират цвета, сякаш цветът внезапно се сковавя и става студен, звуците стават на камъни в ушите ми и тези замръзнали цветове и мъртви звуци няма да позволят на Природата да проникне". "Но, отвърща учителят, няма ли също така и Откровение - Откровението на религиозния живот? В религията ви се преподава как Божествените същества са създали и оформили света и как Христовото същество влезе в еволюцията на времето и стана Човек. Това, което Природата не може да ви даде, не го ли дава Откровението?"

И ученикът додаде: "Откровението наистина говори мощно на моето сърце, но аз не мога да го разбера. Не мога да свържа това, което е там навън в Природата с онова, което Откровението ми казва. Невъзможно е да доведе двете в отношение едно към друго. Така, както аз не разбирам Природата и така, както Природата нищо не ми разкрива, аз не разбирам и Откровението на Религията".

Тогава учителят отговори: "Аз те разбирам добре. Ако трябва да говориш по този начин, ако така е с твоето сърце и душа, както казваш, тогава ти не можеш да разбереш нито Природата, нито Откровението по начина, по който стоиш днес в света: защото ти живееш в едно тяло, което е претърпяло греха на Падението" - така се говореше в онези дни - "а падналото тяло не е в съответствие със земното обкръжение, в което ти живееш. Това обкръжение не ти предоставя условията да употребиш усещанията си, чувствата и разбиранията си по такъв начин, че да видиш в Природата и в Откровението една светлина, една просветеност, която идва от Божествените същества. Ако желаеш, аз ще те заведа извън Природата, извън земното ти обкръжение, което просто не отговаря на твоето същество, ще те изведе извън това и ще ти дам възможност да дойдеш до по-добро разбиране на Откровението и на Природата." И те заобсъждаха кога трябва да стане това.

Един ден учителят заведе ученика на една много висока планина, откъдето повърхността на Земята с всичките и дървета и цветя изобщо не се виждаше. Както стояха там, ученикът виждаше под себе си само едно море от облаци, изцяло покриващи Земята, която той добре познаваше. Вие знаете, че на високите планини често става така. Там горе ученикът беше отстранен далеч от земните работи - обстановката предполагаше това. Той поглеждаше навън в пространството над себе си и виждаше

големи облаци на талази, а под себе си също можеше да види бушуващото море, също изцяло от облаци. Сутрешна мъгла и дъхът на сутринта във въздуха! Тогава учителят започна да говори на ученика. Говореше за широките пространства на световите, за космическите разстояния, и как когато човек поглежда в тези далечни пространства, през нощта вижда светещите звезди отдалеч. И както продължаваше да му говори за много неща, постепенно сърцето на ученика се отдалечи от Земята и се отдаде изцяло на Природата, със съществените черти на нейното съществуване.

Подготовката продължи, докато ученикът дойде до настроение на душата, което може да се опише със следното сравнение. Стана така, като че ли не само за един момент, а за едно много по-продължително време всичко, което той бе изпитал в това възплъщение през живота си на Земята се превърна в нещо, което сякаш е сънувал. Сцената, която лежеше пред него, бушуващите вълни от облаци, широкото море от облаци и тече ния тук-там, надигащи се пред погледа като гребен вълна, далечни пространства от вселената, нахъсани на места от издигащите се форми облаци то едва-едва, защото имаше само бегли форми от облаци в далечните пространства - цялата тази сцена показваше толкова малко разнообразие, имаше толкова малко съдържание в сравнение с многоликия свят на неговата опитност долу, на повърхността на Земята, сега, въпреки това, всичко беше за ученика съдържание на неговото дневно (будно) съзнание. И всичко, което той изобщо някога бе изпитвал на Земята, беше за него не повече от спомен за един сън, който е сънувал. Сега той сякаш се бе събудил и както все повече и повече се събуждаше, виждаше от една цепнатина в скалата, която то дотогава не бе забелязал, да излиза напред едно момче на 10 или 11 годишна възраст. Момчето му направи странно впечатление, защото веднага позна в него собствената си същност през 10-та или 11-та си година. Това, което наистина стоеше пред него, беше Духът на неговата младост.

Вие лесно може да се досетите, скъпи приятели, че на тази сцена се дължи един от импулсите, който ме накара да въведа в Мистериите драми фигурата на Духа на Младостта на Йоханес (сцена 6 от пиесата "Пробуждането на душата"). Вие трябва да мислите за самия "мотив", а не за нещо, което определено може да се каже, че не е фотография. Мистериите драми не са окултни романи, където само трябва да се намери ключа, и всичко става ясно.

Ученикът стоеше пред Духа на юношеството си, пред собственото си себе. Той, със своите 25-28 години стоеше лице в лице с Духа на своята

младост. Една разговор би могъл да бъде напътства от учителя, но въпреки всичко този разговор става фактически между ученика и неговия Аз от по-младите години. Такъв един разговор има неповторим характер, вие можете да видите това в Мистерийните драми от стила на самите драми. Защото когато човек е лице в лице с Духа на собствената си младост (а това е винаги възможно), тогава той дава нещо от по-зрялото си разбиране на детските идеи на Духа на младостта си, и в същото време Духът на младостта дава нещо от своята свежест, от детския си характер, дава нещо на това, което човек притежава в по-старите си години и чрез факта на тази взаимна размяна, срещата става по-плодотворна. От този разговор резултатът е такъв, че ученикът идва до разбиране на Откровението, на онова Откровение, което се дава в религията.

Разговорът се връщаше специално към Генезиса, към началото на Стария завет и на Човекопоставянето на Христос. Под закрилата на учителя и поради това, че разговорът бе особено плодотворен, той завърши със следните думи на ученика: "Сега разбирам какъв е този Дух, който работи в Откровението. Само когато човек е далеч от земното, както стана, когато се озове във висините на етера и там разбере етерните висини, с помощта на силата от детството (а тази сила на детството се отразява в по-късните години на живота), само тогава човек разбира правилно Откровението. Сега аз разбирам защо Божествените същества са дали на човека Откровението - защото хората не са в състояние, в положението, в което се намират на Земята, да погледнат зад работата на Природата и да открият зад нея работата на Божествените същества. Ето защо те дадоха на хората Откровението, което е обикновено съвсем неразбираемо в зрелите години на живота, но може да бъде разбрано, когато детството навлезе в живота отново в зрелите години. И така, да се разбере Откровението е нещо съвсем абнормно".

Всичко това направи огромно впечатление на ученика. И впечатлението остана, той не можеше да го забрави. Духът на юношеството изчезна. Първата фаза на напътствието беше вече преминала. Сега трябваше да дойде втората. И тя дойде по следния начин:

Още веднъж учителят поведе напред ученика, но този път по различна пътека. Сега той не го поведе по планински връх, а го заведе на планината, където знаеше, че има пещера, в която можеха да проникнат дълбоко през цепнатините, слизайки до пластовете на подземните галерии. Така сега ученикът беше с учителя си не в етерните височини, издигнат високо над Земята, а в дълбините, далеч долу, дълбоко под повърхността на Земята. Още веднъж през съзнанието на ученика като че ли преми-

на всичко, което някога е изпит вал на Земята, като един сън. Защото той живееше там долу в обкръжение, при което съзнанието му беше особено будно да възприеме в какво отношение се намира с глъбините на Земята. Това, което стана с него се намира в такива легенди като например легендата за императора Барбароса и неговия живот в Кифхойзер, или в легендата за Шарман и неговия живот под планината до Залцбург. Нещо такова стана с ученика и въпреки че това стана, разбира се, само за кратко време, той получи опитност за живота в глъбините на Земята, далеч от човешкия живот на повърхността и.

И този път учителят успя, докато говореше с ученика, да доведе до съзнанието му факта за неговата връзка - този път с глъбините на Земята. И сега там от стената излезе един старец, когото ученикът разпозна по трудно, отколкото Духа на младостта си, и въпреки това той имаше чувството, че след много години той самият ще се превърне в този старец; всъщност, той получи представа за собственото си себе в една бъдеща стара възраст. След това последва един подробен разговор, този път между ученика и него самия като старец, още един разговор под закрилата на учителя.

Вторият разговор се различаваше съвсем от първия, защото сега в ученика започна да се надига съзнание за собствената му физическа организация. Той започна да проследява циркулацията на кръвта в тялото си, като се движеше заедно с кръвта през всичките кръвоносни съдове, и по същия начин започна да проследява и нервните фибри. Той успя да почувства още повече всички органи в организма си и значението, важността на всеки от тях за целия организъм. И той започна да усеща как това, което е вън в Космоса и се отнася до Човека, работи вътре в Човека. Започна да чувства вътрешната работа на растителния свят в цъфтенето му, в неговото вкореняване, чувстваше и как минералният елемент на Земята работи в човешкия организъм. Там долу, в глъбините, той усещаше как силите на Земята, доведени до човешкия организъм, циркулират в него, как създават вътре в него чрез промените си ту разрушаващи, ту съграждащи вещества, усещаше как Земята създава и тъче, и има битие в човека. В резултат от този разговор, когато старият човек изчезна, ученикът можа да каже: "Сега вече най-после Земята наистина заговори със собственото си същество. Земята, в която съм вплътен, дойде в един момент в живота ми и аз видях отвъд нещата и процесите на Природата, видях през тях, видях работата на Божествените същества, които са зад нещата и процесите в Природата..."

Тогава учителят изведе отново ученика на Земята и като си тръгна му

каза: "Погледни! Сегашният човек и сегашната Земя са малко пригодени един за друг, затова ти трябваше да получиш Откровението на Религията от Духа на собствената си Младост. Получи го на планината, високо над Земята, както получи Откровението на Природата дълбоко под Земята, в пещери, дълбоко под повърхността на Земята. И ако сега можеш да хвърлиш светлина върху това, което чувстваше твоята душа в пещерните пукнатини на Земята, изцяло съединени със светлината, която душата ти донесе със себе си от планината, тогава ще придобиеш мъдрост".

Такъв беше пътят, по който се постигаше задълбочаване на душата в онези времена - това беше около 1200 година след Христа, ето как душата се изпълни с мъдрост. Така ученикът, за когото ви разказах, беше доведен до Посвещение и сега той знаеше каква сила трябва да прояви в душата си, за да пробуди към активност светлината от висините и чувството на глъбините. Тогава от учителя му бяха дадени по-нататъшни напътствия, които да му покажат как себепознанието винаги се състои от следното: от една страна човек долавя това, което е високо над Земния човек и от друга страна това, което е дълбоко долу под Земния човек, и тези две неща трябва да се срещнат с собственото вътрешно битие на човека. Тогава човек може да намери в собственото си битие силата на Бога-Създател. (Тук под "битие" може да се разбира и "същество" - Бел. прев.)

Посвещението, което Ви описах е характерен пример за посвещенията, довели след това до тъй наречения "Средновековен мистицизъм". Това беше един мистицизъм, търсещ себепознание, но винаги с идеята да намери в себе си пътя на Божественото. В по-късни времена този мистицизъм прояви тенденция към абстрактност. Конкретният съюз с външния свят, така както беше преподаван на учениците, които бяха водени в етерните висини нагоре, и долу в Земята глъбини, повече не се търсеше. Следователно, ние не намираме в този съюз същото дълбоко възбуждане на душата, а опитността не съдържаеше такава степен на интензивност. Но все пак имаше търсене, имаше импулс да се търси навътре Бога, Бога-Създател. Говорейки по принцип, цялото търсене и стремеж на Майстер Екхарт, на Йоханес Таулер и на по-късните мистици, които съм описал в книгата си "Мистицизмът и модерната мисъл", дължат своя импулс на тези по-ранни средновековни Посветени.

Тези, които работеха искрено в смисъла на такива средновековни форми на Посвещение, останаха все пак до голяма степен неразбрани правилно, и никак не е лесно в наше време да открием какво представляваха наис-

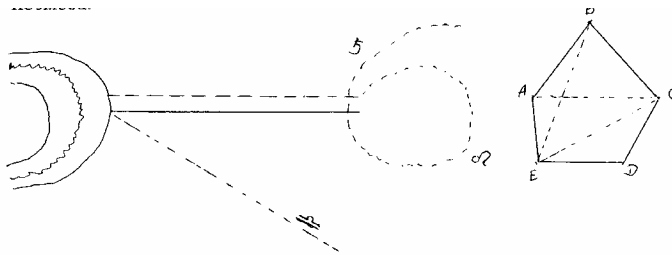
тина учениците на средновековните Посветени. Както знаете, възможно е да извървите значително разстояние по пътя, който води в духовния свят. Тези, които следват активно и решително това, което дадох в книгата си "Познания за висшите светове и тяхното постигане", наистина намират път в духовния свят. Всичко, което е било физически реално в миналото, сега разбира се може да се намери в духовния свят следователно и такива сцени, които ви описах, защото няма материални документи, описващи такива сцени. Все пак има области в духовния свят, които са трудно достъпни даже в един напреднал стадий на духовна сила. За да изследваме тези области, ние трябва да стигнем до точката, когато действително имаме общение със съществата от духовния свят по съвсем прост, естествен начин, както когато имаме общение с хората на Земята. Едва когато сме достигнали, така далеч, ние ще възприемаме и разбираме връзката между тези Посветени, за които ви говорих и техните ученици - такъв ученик, като например Раймонд Лулий, който живял от 1235 до 1315 год. и който, според историческите данни, е оставил доста неясноти и въпроси. Това, което можете да научите за Раймонд Лулий от историческите документи е наистина много оскъдно. Но ако сте в състояние да влезете в лично общение с него - ще ми позволите да употребя този израз, може би в светлината на всичко, което ви разказах напоследък, няма да ви прозвучи парадоксално ако вие сте в състояние на направите това, тогава той ще ви се представи в много по-различна светлина от описанията в историческите документи. Защото той се представя предимно като личност, която под влиянието на онзи Посветен, за когото ви говорих като за "ученик" и взе решение да използва цялата си сила, за да направи едно обновление в своето време на начина, по който Мистериите на Словото, на Логоса, са живели между хората в миналите векове. И той се захвана да направи това посредством себепознанието, за което ви разказах, че работеше като много силен импулс през XII-то и XIII-то столетие. В светлината на това решение, което той взе, ние трябва да четем така наречената Арс Магна. Раймонд Лулий си казваше: "Когато човек говори, в речта му се намира наистина един микрокосмос. Това, което човек мълви с речта си, е наистина целият човек, концентриран в органите на речта, тайната и мистерията на всяка отделна дума трябва да се търси в цялото човешко същество и следователно и в големия свят, в Космоса".

Раймонд Лулий стигна до разбирането, че човек трябва да търси тайната на речта първо в самия себе си - когато прониква дълбоко, както става и в органите на речта, в целия организъм на човешкото същество - и тога

ва в Космоса. Защото целият човешки организъм може да бъде обяснен и разбран само от Космоса. Да предположим например, че искаме да разберем истинското значение на звука "А" (както се произнася в думата "баща" /father/). Работата е там, че звукът "А", който се образува чрез образуването и формирането на издишването, зависи от дадена поза и движение на етерното тяло, което можете лесно да опознаете днес. Евритмията е в състояние да ви го покаже, защото това отношение на етерното тяло в евритмията се пренася към физическото тяло и става евритмическото движение на звука "А". (На читателите, които не са запознати с движенията в Евритмията на звуците на речта, се препоръчва да се обърнат към трите първи глави на книгата "Евритмията като видима реч", 15 лекция от Рудолф Щайнер.)

Това не беше напълно ясно за Раймонд Лулий, при него беше по-скоро нещо като интуитивно "предричане". Все пак, той стигна до там, че да проследи вътрешното отношение на жеста (движението) на човешкото същество в Космоса и тогава каза: "Ако погледнете в посока на съзвездие Лъв, а след това в посока на Везни, свързването на двете линии на зрение ще ви даде "А". И отново, нека предположим, че вие обръщате очи в посока на Сатурн. Сатурн спира линията ви на зрение, препречва се на пътя. И ако Сатурн стои пред Овен например, вие ще трябва да се въртите около Овен със Сатурн. Тогава вие усещате от Космоса чувството за звука "О".

Чрез интуитивни възприятия от такъв род Раймонд Лулий намери определени геометрични фигури на точките и страните, на които той даде наименования с буквите на азбуката. И той беше съвсем сигурен, че когато човек опитва с импулс да начертае линии във фигури - например диагонали в един петъгълник, който съединява петте точки по различен начин - тогава може да види в тези линии различни комбинации на звуци, и тези звукови комбинации за него изразяваха известни тайни на света като цяло, на Космоса. /рис. 2/

Така търсеше Раймонд Лулий един вид възраждане на тайните на Логоса, така, както се знаеха и както се говореше за тях в древните Мистери.

Всичко това вие можете да го намерите съвсем неправилно изложено в историческите документи. Но все пак, когато човек навлиза малко по малко в лично общение с Раймонд Лулий, тогава разбира как с всички сили той се опитваше да намери решение на загадката на Космическото Слово. И това е един факт, че учениците на средновековните Посветени отдадоха живота си в продължение на няколко века на такива усилия. Това беше едно искрено и интензивно стремление първо да потопиш себе си в човека, а след това от човека да се издигнеш до тайните на Космоса.

Това правеха тези мъдри мъже - с право можем да ги наречем така, те търсеха да съединят Откровението с Природата. Те имаха вярата, че по този начин могат да отидат зад Откровението на Религията и зад Откровението на Природата. Защото за тях беше съвсем ясно, че човекът, така както сега живее на Земята, е предопределен и предназначен да стане Четвъртата Йерархия, но че той е "паднал" от истинската си и подходяща за него природа и се е свързал с физическото си съществуване по дълбоко, отколкото трябва, и затова не му достига и сила да развива душата и духа си. В такива търсения на знания ние трябва да очертаем въздигането на Розенкройцерите.

На един етап от обучението на Розенкройцерите, на първите, истински Розенкройцери, сцената, която ви описах днес между ученика и учителя - първо на високата планина, а после долу дълбоко в пещерите на Земята - изплува като един вид Фата Моргана, отново се появи като един дух! Ние намираме сцената там като едно знание. И това знание учещите ученици в това училище да познават как човек, чрез вътрешно усилие и стремеж трябва да постигне две неща, ако трябва да дойде до истинско себепознание, ако трябва отново да намери правилното си място на Земята и накрая да бъде в състояние реално да стане член на Четвъртата Йерархия. Защото в Розенкроцерското училище се даваше възможност да се познае какво става с ученика, когато той види пред себе си телесна форма. Духът на Младостта, който е по-силен в астралното му тяло в този момент, отколкото е изобщо в живота и именно в това разхлабване на астралното тяло ученикът идваше до познание за значението и важността на Откровението. И отново това, което стана с ученик в глъбините на Земята - това стана разбираемо и за учениците от Розенкройцерското училище. Този път астралното тяло не беше видно да се оттегля, а беше

дълбоко вътре в ученика, и това му даваше възможност да разбере сигурността на собственото си вътрешно същество.

В Розенкройцерството се даваха и упражнения, сравнително прости упражнения. Пред ученика се поставяха символични фигури, на които той трябваше да се отдаде във вяра и съзерцание. Силата, която обземаше душата чрез практикуване в посвещение на тези фигури му даваше възможност от една страна да разхлаби астралното тяло и да стане като ученика на планинския връх, който беше в етерните височини, а от друга страна, чрез компресията, чрез свиването на астралното тяло - без помощта на външните условия, както беше по-рано, а просто чрез изпълнението на едно мощно вътрешно упражнение да се навлезе във вътрешното същество на Човека.

Тук ви представих картина на нещо, за което само загатнах в предговора към новото издание на книгата си "Мистицизмът и съвременната мисъл". Там казах, че това, което намираме в Майстер Екхарт, в Йоханес Таулер, в Николас Куза, във Валентин Вигел и останалите е един продукт на чудесното стремление на човечеството, което ги, предхождаше. И това ранно стремление към Духа, това търсене на себепознание, от една страна във връзка с Откровението, а от друга страна с обяснение на Природата, това течение, което исках да ви представя днес, е едно от теченията, които се оформят в така наречените "Тъмни векове". Казвам "така наречените", защото е факт, че съвременният човек заклеява тъмнината на Средните векове чрез своето собствено въображение! В действителност, през тези времена имаше много просветени хора, но тези, които днес считат себе си за високо просветени, не са в състояние да разберат "светлината" на тези средновековни търсачи на истината, и следователно остават самите те в тъмнина.

Наистина е съвсем характерно за сегашното време хората да вземат светлината за тъмнина, а тъмнината за светлина. Ако все пак ние сме в състояние да погледнем отвъд литературата на тези по-ранни времена и видим това, което в литературата е дадено само като едно отражение, тогава ще получим мощно и трайно впечатление.

Днес исках само да ви покажа нещо, от което утре ще "дооформим" картината.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ

Преходният период

Вчера ви говорих за специалната форма, под която се предаваха резултатите от изследването в света на духовното знание през Средновекови-

ето. Тази форма беше, тъй да се каже, последният опит, с който беше удостоен човека преди да се затвори вратата за еволюцията на човешкия дух - една врата, която е била отворена през много векове и е била един вход към духовния свят, един природен дар и способност. Вратата се затвори, когато времето узря за човека, доколкото това се отнася до инстинктивните му способности, и когато той беше поставен извън царството на божествено-духовната воля, която го контролираше. От това време нататък той трябваше да намери в своето собствено най-вътрешно същество, в собствената си воля, възможността да излъчва съзнателна свобода в душата.

Но сега, както знаете, всички такива важни моменти от еволюцията стават постепенно и бавно, стъпка по стъпка. И ние можем да проследим как опитът, придобит от ученика, когато учителят го заведе горе, в етерните висини, и долу, в пещерите на Земята, един опит, който даже в тези времена не беше повече възможен под формата, при която се явяваше в древните Мистерии - ние можем да проследим как този опит, който за ученика беше директно свързан с Природата (но не с Природата на Земята повърхност), започна вече да се проявява в човека по различен, по несъзнателен начин.

Помислете за момент какво ставаше с тези, които търсеха знание около 1200 година и през следващия век. Те биха могли да чуят как съвсем наскоро един ученик е бил в състояние да намери учител като този, за когото говорихме вчера, а сега те самите бяха насочвани към мисленето, към човешкото мислене като средство за придобиване на знание. И в следващите години на Средновековието можем да видим как това мислене се развива и разпространява, отстоявайки себе си по един внушителен начин. То откри нови пътеки с усърдие, с искрено и цялостно сърдечно отдаване, и тези пътеки се последваха от множество търсачи на знание.

В същото време това, което наистина може да се нарича Духовна наука или знание за Духа продължаваше, и след няколко века ние идваме до времето, което беше свидетел на въздигането на Розенкройцерството. Това събитие е свързано с промяната в целия духовен свят по отношение на човека. Промяната може да се опише най-добре отново с една картина.

Мистерии в старото значение на думата вече не бяха възможни по това време. Все пак имаше хора, които копнееха за знание в смисъла на древните Мистерии и такива хора изпитваха силни конфликти на душата, слушайки как в миналото учениците са били водени на планински вър-

хове и дълбоко в пещерите на Земята, и полагаха големи усилия чрез вътрешни упражнения по всички възможни начини с надеждата да пробудят душата вътре в себе си, така че тя да намери пътя. И този, който е в състояние да разбере такива неща, може да намери в онези векове не места на Мистериите, а събирания на търсачи на знание, които се срещат заедно в атмосфера, затоплена от огъня на истинското благочестие. Това, което по-късно се явява като Розенкройцерството - правилното и истинско Розенкройцерство, както и дегенериралите и шарлатански разновидности - трябва да се търси в хората, които дойдоха заедно по този обикновен начин и така търсеха да закалят душите си, че все още да бъде възможно истинското духовно знание да се намери отново на Земята. На едно такова събиране, което става в съвсем непретенциозна среда - просто една обикновена стая във феодално имение - се срещат няколко мъже, които заедно правеха упражнения - наполовина дълбоко мислени и съзерцателни и наполовина с характер на молитва - и създадоха едно мистично настроение, споделено от всички. Това беше онова мистично настроение, което през по-късните времена беше култивирано от така наречените "Братя на общия живот", и още по-късно - от последователя на Комзънус и от много други Братства: в малкия кръг, за който ви говоря, това настроение се проявяваше с особена интензивност. Докато тези няколко мъже се събираха заедно в тази интензивно мистична атмосфера на душата, отдавайки, така да се каже, на молитви обикновеното си съзнание, при тях се появи едно същество, което не беше от кръв и плът, като учителя, който по-раншият ученик срещна, и който заведе ученика горе на планината и долу в пещерите на Земята, а това беше едно същество, което можеше да се явява в тази малка компания само в етерното си тяло. Все пак той се появи - същият, който водеше ученика - някъде около 1200 година. Сега той беше в състояние след смъртта. Той слезе от духовния свят при тези мъже, привлечен от тяхното душевно настроение, от мистичното, съзерцателното и набожното в това душевно настроение.

Скъпи приятели, за да не се получи недоразумение, нека наблегна особено на това, че тук не става въпрос за някаква медиумна сила. Малката компания, която се събираше там, би погледнала на каквото и да е заклинателно призоваване или на употреба на медиумни сили като на нещо дълбоко погрешно поради някои широко възприети идеи, принадлежащи на стари и достойни традиции. Особено в тези общества, за които ви разказвам, медиумната дейност (посредничеството) и всичко, свързано с нея, се смяташе не само за вредна, а за грешна, поради следната причи-

на. Тези хора знаеха, че медиумната дейност върви заедно с една особена конституция, устройство на физическото тяло, те знаеха, че физическото тяло дава на медиума духовните му сили. Но те гледаха на физическото тяло като на "паднало" и информацията, която идваше с помощта на медиумните сили те разбираха единствено като нещо, добито с помощта на Ариманическите или Луциферически сили. Във времената, за които говорим, всичко това се знаеше все още точно и ясно. Следователно, ние не трябва да мислим за никаква медиумна дейност в този аспект. Всичко ставаше в настроение на мистицизъм и съзерцание - само толкова. И стана така, че това настроение се увеличаваше и засилваше чрез братството на душите, а това, което направи кръга, тъй да се каже, очарователен, чрез собствената му свободна воля, беше това човешко същество, едновременно напълно духовно и човешко. И сега съществото им говореше по дълбоко величествен начин. "Вие не сте съвсем подготвени за моето появяване. Аз съм между вас безплътен, без физическо тяло, тъй като идва времето, за един кратък период от Земно то съществуване, когато Посветените от по-старите времена не са в състояние да се появяват във физическо тяло. Но ще дойде отново време, когато те ще могат да правят това - когато започне епохата на Михаил. Аз съм тук, за да ви открия, че вътрешното същество на човека остава непроменено и ако то се държи правилно, все още може да намери пътя към божествено-духовното съществуване. Въпреки това, за известен период от време човешкият интелект и разбиране ще бъдат така устроени, че ще трябва да бъдат подтиснати, за да може това, което е от Духа, да бъде в състояние да говори на човешката душа. Ето защо, останете във вашето мистично и набожно настроение... Вие сега получихте от мен картината, имагинацията. Дадох ви само едно указание за това, което ще се изпълни във вас, вие ще продължите нататък и ще намерите продължението на изживяването си тук".

И от събралите се там бяха избрани трима, за да осъществят до край съюза с духовния свят - и още един път без никакви медиумни сили, а чрез по-нататъшно развитие на мистичните, съзерцателни и набожни настроения на душата.

Тези трима души, които бяха особено пазени и покровителствани от останалите членове на кръга и които бяха тясно обградени с грижовност, изпитваха от време на време един вид "отсъствие на съзнанието". Понякога имаше такива състояния в техните физически тела, когато израженията им светеха с чудесно очарование и красота като слънцето и те записваха в символи откровения, които приемаха от духовния свят. Тези

символични откровения бяха първите картини, които откриваха на Розенкройцерите какво трябва да знаят за духовния свят. В картините имаше философия, теология и медицина.

И забележителното беше, че другите (според мен другите бяха четирима, така че цялата група наброяваше седем души), след опитността, която имаха с техните братя - виждайки, че очите им светят като слънце и че израженията им са светли и сияещи - тези четирима бяха в състояние отново да предадат на обикновен език съдържанието на символите. Братята, чиято съдба беше да свалят символите от духовния свят, можеха само да ги запишат, само да ги кажат, когато се връщаха в обикновеното си съзнание. "Ние бяхме между звездите и между Духа на звездите, и намерихме старите учители на окултното знание". Те самите не можеха да превърнат символичните картини, които рисуваха в обикновена реч. Другите можеха и го правеха. И това наистина е източникът на много знания, преминали след това в литературата по теология, която по характер беше философска (Теологията не на Църквата, а по-скоро на миряните) и медицинска.

И така, полученото от духовния свят в символи после се предаваше на малки групи, организирани от първи те Розенкройцери.

Отново и отново през XIII до XV век възникваше възможност за много малки групи да получат опитност от такъв характер. Откровенията често идваха по сходен начин от духовния свят. Тези, които трябва да преведат това, което се откриваше в картините, не бяха винаги в състояние да ги предадат съвсем вярно, и оттук идва искането за чистота в много неща, които философията ни е донесла от този период. Човек трябва да открие самичък какво значи едно нещо, като наистина го търси отново в света на Духа - за тези, които са били запознати с такъв вид Откровение, получено от духовния свят, винаги е съществувала възможност за единение с такива откровения.

Представете си, скъпи приятели, какви странни чувства трябва постепенно да са завладявали такива хора, които са получавали най-високото знание, защото то идваше от посока, която им ставаше все по-чужда, почти тайнствена, защото те не можеха повече да виждат света, от където идваха тайните, обикновеното съзнание не можеше да стигне толкова далеч.

Веднага можеше да се разбере, че Всички тези неща много лесно могат да доведат до шарлатанство и даже до измама. Вярно е, че през никое време в човешката еволюция шарлатанството и най-високото и чисто откровение не са стояли толкова близко едно до друго, както в този пе-

риод. Трудно е да се различи истинското от лъжливото - затова много хора мислят за цялото Розенкройцерство като за шарлатанство. Човек може да разбере, че е изключително трудно да се намерят истински Розенкройцери между шарлатаните, и проблемът става още по-труден и несигурен, защото човек трябва винаги да има предвид, че духовното откровение е идвало от източници, които в истинската си природа и качество в онези времена бяха съвсем скрити.

Малките кръгове, събрани от първите Розенкройцери се разраснаха до голямо братство, което продължаваше да бъде непознато, което се появяваше тук и там в света обикновено когато се викаше лекар за болен, и в същото време знанието се разпространяваше. И стана така, че голяма част от това знание се разпространяваше трудно, тъй като хората, които го разпространяваха не можеха да кажат нищо за връзката си с духовния свят.

Но сега, в тази гонитба за духовно изследване, ние можем да открием развитието на нещо много красиво. Както казахме, там бяха тримата братя и останалите четирима души. Тримата са в състояние да постигнат целта си само когато четиримата работят с тях - двете групи са абсолютно независими. Тримата получават откровенията си от духовния свят, четиримата са в състояние да преведат откровенията на обикновен човешки език. Това, което тримата биха дали, щяха да бъдат много глупави картини, ако четиримата не можеха да преведат картините. По същия начин четиримата нямаха да имат какво да превеждат, ако тримата не получаваха своите откровения от духовния свят в картинна форма. Тази взаимна зависимост даде подтик за развитието в такива общества на едно вътрешно братство на душата, братство в знанието и в духовния живот, което в онези дни се приемаше в някои кръгове като най-високо човешко постижение. Такива малки групи се научиха да познават истинската цена на братството. И постепенно те все повече се изпълваха с чувството, че в еволюцията на човечеството към свободата, връзката между хората и Божествените същества ще се прекъсне напълно, ако не бъде запазена от такъв вид братство, където единицата в най-дълбоката си същност не е зависима от другите.

Тук имаме пред нас чудно красиво качество на душата. И много от това, което е написано в онези времена, притежава чар, който можем да разберем само ако осъзнаем как тази атмосфера на братство, пропила духовния живот на много кръгове в Европа в онези времена, е пръснала своята сияеща светлина в книгите.

Освен това, ние трябва да видим как едно настроение започна постепен-

но да прониква в това стремление към знание, което направи хората неспокойни. Ако човек не е способен самичък да се приближи до източниците на духовно откровение, в края на краищата ставаше невъзможно да се познае дали тези откровения бяха правилни или погрешни, ето защо заедно с осъзнаването на доброто в тях започна да се чувства и неспокойствие по отношение на някои от влиянията. Това неспокойствие започна да се разпространява върху големи кръгове от хора, които в известен период бяха обхванати от страх, силен страх за цялото знание.

Постепенното развитие на настроението, за което говоря, може да бъде добре проучено в двама мъже. Еди ният е Раймунд от Сабунда, който живя в XV-то столетие (той беше роден около 1400 год.). Раймунд от Сабунда е забележителен човек. Ако внимателно проучете мислите му, запазени до днес, у вас ще възникне чувството: Това сигурно е почти същото откровение, което беше съобщено в пълно съзнание около 1200 год. от Учителя, който заведе ученика си на планинските върхове и дълбоко долу, в пещерите на Земята! При Раймунд от Сабунда, въпреки принадлежността му към XV-то столетие, всичко е дадено в един по-неясен, личен стил, философски по характер, както теологичен, така и медицински. Това се дължи на факта, че Раймунд от Сабунда получаваше своите откровения от истинските Розенкройцери, което значи, че ги получаваше по пътя, открит от великия посветен на XII-то столетие, чиято работа и влияние описах вчера, и който продължаваше да вдъхновява хората от духовния свят във всичко, за което ви разказах днес. Защо то откровението, което дойде чрез Розенкройцерството, трябва да се проследи до този велик Посветен и тези, които бяха с него в духовния свят и с които той основа настроението и чувството на цялото учение. Но сега известно неспокойствие започна да преобладава у хората относно учението. Въпреки това Раймунд от Сабунда беше един смел дух, той можеше да цени идеите, разбираше как да живее в идеите. И така, въпреки че забелязваме известна неяснота в него, която се дължи на факта, че откровенията имаха източника си в духовния свят, все пак при него не намираме следа от неспокойствие или страх по отношение на знанието.

Още по-забележителен е един друг, много характерен пример за това духовно течение - Пико дела Мирандола, който принадлежи на XV-то столетие.

Пико дела Мирандола живя малко, но е една забележителна фигура. Ако проучим в дълбочина неговата мисъл и съзерцание, ще видим как същата инициатива, която описах, е навсякъде активна при него, тя е едно

продължение на мъдростта на този странен Посветен по пътя на Розенкройцерското учение. Но в Пико дела Мирандола можем да наблюдаваме един вид отдръпване пред знанието. Нека да ви дам един пример. Той прави следното изявление: "Всичко, което става на Земята - камъните и скалите, които съществуват, растенията, които живеят, растат и дават плод, животните - всичко това не може да се припише на силите на Земята. Ако някой се замисли: Ето Земята и силите на Земята произвеждат това, което е на нея - такъв човек би имал съвсем погрешни представи за нещата. "Истинската гледна точка според Пико дела Мирандола е, че високо горе са звездите и това, което става на Земята е зависимо от звездите. Човек трябва да погледне към Небесата, ако иска да разбере какво става на Земята.

Говорейки в смисъла на Пико дела Мирандола, ние ще трябва да кажем: Дай ми ръката си, братко човек, но не е само в чувството причината да ми подаваш ръка, а звездата, която е над теб - тя ти дава импулса да ми протегнеш ръката си. В основата си всичко, което става, има своя източник в Небесата, в Космоса, и това, което става на Земята е само едно отражение.

Пико дела Мирандола дава израз на това като на свое твърдо убеждение. И все пак, в същото време той казва: "Но не е за човека да търси причините в звездите, човек трябва да взема предвид само непосредствените причини на Земята."

От тази гледна точка Пико дела Мирандола е против астрологията, която според него преобладава - и това е един многозначителен факт! Той знаеше много добре, че старата и истинска астрология проявява себе си в съдбините на хората. За него това беше една истина. И все пак казваше: "Човек не трябва да следва астрологията, човек трябва да търси само непосредствените причини, само причините, които са под ръка".

Забележете - за пръв път ние се срещаме с идеята за "граница" на познанието. Все пак, идеята се показва по един индивидуален начин и тази идея е, ако мога така да кажа, съвсем човешка по характер. По-късно Кант и други ще ни кажат специално: "Човекът не може да прекрачи границите на знанието". За тях това е един факт, който почива на вътрешна необходимост. Не беше така с Пико дела Мирандола В XV век! Той каза: "Това, което е на Земята, несъмнено е дошло чрез космически причини. Но човек е призван да се откаже от постигане на знанието за тези космически причини, той трябва да се ограничи със Земята". Така в XV век един такъв забележителен човек като Пико дела Мирандола доброволно се отказва от най-високото знание.

Скъпи мои приятели, тук стигнахме до едно събитие в човешката история, което е от огромно значение. Хората вземат решението: Ние ще се откажем от знанието! И фактически това, което се явява външно в една личност като Пико дела Мирандола има своето копие и в Духовното.

Стана така, че се състоя едно от обикновените събирания на Розенкройцери с един ритуал специално за целта - това стана към края на XV век - ритуал, с който човешкото познание за звездите беше по един величествен начин принесен в жертва. Това, което се случи на ритуала, зареден с цялото страхопочитание, подобаващо за един такъв величествен повод, може да се изрази по следния начин. Мъжете, застанали пред нещо като олтар казаха: "От този момент ние поемаме отговорност не само за самите нас, не само за нашето общество или нация, даже не и за хората на нашето време, ние поемаме отговорност за всички хора, които някога са живели на Земята, ние ще принадлежим на цялото човечество. Ние чувстваме, че човекът напусна редиците на Четвъртата Йерархия и потъна твърде дълбоко в материята" (защото "Падението" се разбираше по този начин), "и за да може човек отново да се върне в редиците на Четвъртата Йерархия, за да открие себе си чрез собствената си свободна воля това, което Божествените Същества искаха да му открият, нека сега най-високото знание да бъде принесено в жертва за един определен период!"

Някои Същества от духовния свят, които не са от човешко естество и които не слизат на Земята в човешки въплъщения приеха жертвата, за да могат по този начин да се изпълнят някои цели в духовния свят. Ще отидем твърде далеч, ако трябва да говорим за това сега, но ще направим това някой друг път. Така за човека стана възможен импулса на свободата. Тази възможност му се даде от духовния свят. Аз ви разказвам за този ритуал, за да ви покажа как всичко, което става във външния свят на физическото усещане има свое то копие в духовното, само трябва да го потърсим на правилното място. Защото може да се случи така, че такъв един ритуал, предписан с пълното знание (аз не бих казал в този случай) от хора, които стоят във връзка с духовния свят, има много дълбоко значение и от него могат да се излъчат импулси за цяла култура, за едно цяло течение на цивилизацията. Факт е, че ако искаме да разберем истинското значение на основната оцветка и тон на дадена историческа епоха, трябва да потърсим източниците им в духовното, от духовното избликват силите, които струят през епохата на времето. Всичко, което в следващите години се показва ще като нещо от истински духовен характер приличаше на ехо, което звучи за съзидателната работа от непозна-

тите духовни светове.

Заедно с външния материализъм, който се разви в следващите векове, можем винаги да намерим индивиди, които живеят под влиянието на това отхвърляне на най-високото знание.

Бих искал да ви дам кратко описание на типа човек, който можеше да срещнете от XV век нататък, през XI, XVII и XVIII век. Бихте го намерили в някое село да събира билки за аптеката, или зает с някоя друга работа. Ако се интересувате и от особените форми и прояви на съществуването на човека, както те се проявяват в тази или онази индивидуалност, тогава бихте се срещнали с един такъв човек. На първо време ще откриете, че човекът е резервиран, че говори малко и може би дори ще отклони вниманието ви от това, което търсите в него с цел да ви накара да мислите, че не си струва да разговаряте с него. Ако все пак не вземате предвид само простото съдържание на това, което казва човекът, ако знаете как да слушате звуците на думите му, ако можете да слушате думите, които идват от него, тогава ще продължите да слушате въпреки че той ви обезкуражава. И ако тогава от някоя кармическа връзка той получи впечатлението, че би трябвало да говори с вас, тогава той ще започне да говори внимателно и предпазливо и вие ще откриете, че той е един мъдър човек. Не че това, което той казва е земна мъдрост, нито пък че то е изпълнено с това, което сега ние наричаме духовна наука. Той промълвява топли думи, от сърцето, далече достигащи етични учения. Не че има нещо сантиментално в начина, по който ги изговаря; той се изразява най-вече с поговорки, с кратки, съдържателни изказвания.

Той би могъл да каже нещо такова: "Нека отидем до ей онази елха. Моята душа може да пълзи по иглите и шишарките, защото тя е навсякъде. И когато душата ми пълзи по иглите и шишарките на елховото дърво, тя вижда през тях, гледа през тях към големите разстояния на отвъдните светове, и тогава аз ставам едно с целия свят. Къде е Бог? Бог е във всяко елхово дърво. И ако ние не виждаме Бога във всяко елхово дърво, ако гледаме на друго място, а не в елховото дърво, за да открием Бога - тогава ние не знаем истински Бог".

С това искам само да ви покажа картинно как говореха тези хора, хората, които бихте срещнали. Тогава те могат да продължат и да кажат нещо повече: "Когато човек се вие по шишарките и иглите на елховото дърво, той открива как Бог се радва за човешките същества в света. И когато човек се потопи дълбоко навътре в сърцето си, вътре в бездната на най-вътрешното в човешката природа, там той също намира Бога, но тогава научава как Той се натъжава от греховете на хората".

По такъв обикновен начин говореха тези мъдреци. Много от тях притежаваха това, което на съвременен език може да се опише като "нови издания" на геометричните фигури на старите Розенкройцери. Те биха показали тези фигури на хора, които се допитват до тях по правилен начин. И когато те говореха за тези фигури - които бяха съвсем непретенциозни, даже лошо нарисувани - тогава разговорът щеше да се развие по един странен начин. През онези времена имаше много хора, които се интересуваха от тези непретенциозни мъдри мъже и бяха овладени от любопитството да разберат какво означават тези странни Розенкройцерски рисунки и задаваха въпроси за тях. Но те не получаваха ясен и точен отговор от мъдрите мъже, които по правило бяха считани за доста странни и ексцентрични. Те биха получили само съвета: Ако човек изучи тези фигури с правилно задълбочаване на душата, тогава той ще се научи да гледа през тях като през прозорец в духовния свят. Мъдрите мъже можеха да дадат описание на това, което чувстват докато съзерцават фигурите, но не бяха готови да предложат някакво обяснение или интерпретация на фигурите. И често човек, слушайки тези изрази на чувства във връзка с фигурите, не можеше да ги обхване изобщо с мисълта си, защото тези мъдреци не даваха мисли. Това, което те даваха, оказва въздействие по-късно, но то беше от огромно значение. Човек би могъл да си отиде не само с топлина в душата, но и с чувството: Аз получих знание, което живее в мен, аз получих едно знание, което не мога да представя в интелектуални понятия.

Това беше един от начините. Аз съм ви описвал други начини, чрез които през периода от XIV и XV, до XVIII век, се съобщаваше знанието за природата на Човека и за природата на Божественото на широки кръгове хора с посредничеството на чувството. Ние не можем съвсем да кажем, че е било без думи, а че е било без идеи, въпреки че това не означава без съдържание.

В този период голяма част от общуването между хората ставаше посредством смълчаването на мисълта. Човек не би могъл да си състави ясна представа за облика на този период ако не знае колко много неща станаха в онези времена чрез това смълчаване на мисълта, когато хората си разменяха не просто думи, а самите си души.

Дадох ви, скъпи приятели, картина на една от чертите на това преходно време, когато свободата за пръв път започна да процъфтява между хората. Имам още да говоря за другите аспекти, защото в тези лекции исках да добавя нещо към това, което вече беше дадено на Събранието на Коледната фондация.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ

Отношението на човека към слънцето

Това, което ви разказах в последните лекции, следва да бъде продължено. Опитвах се да очертая как духовното знание пое пътя си през вековете и формата, която то прие в последните векове. Показах ви как от XV-то до края на XVIII-то столетие и даже в началото на XIX-то, духовното знание, което дотогава беше налице между хората в чисто и конкретно състояние - макар инстинктивно - се проявяваше повече като отдаване на сърцето и душата, на Духовното в света.

Видяхте, че прякото знание за Природата и начинът, по който духовният свят работи в Природата е без съмнение налице в XI-то, XII-то и XIII-то столетие. Агрипа от Нетесхайм например, когото описах в книгата си "Мистицизмът и модерната мисъл", е една личност, която знаеше много добре, че в няколкото планети от нашата система има Духовни същества от специфичен характер и вид.

В съчиненията си Агрипа от Нетесхайм приписва на всяка отделна планета това, което той нарича Интелигентност на планетата. Това сочи към традиции, запазени от по-старите времена, и даже през неговото време те бяха нещо повече от традиции. Да погледне към една планета по начина, обичаен за по-късната Астрономия и все още обичаен и днес, би било съвсем невъзможно за човек като Агрипа от Нетесхайм. За него всяка външна планета, нещо повече - всяка отделна звезда, беше само един знак, едно обявление, така да се каже, за наличността на Духовни същества, които човек може да вижда с окоето на душата, когато отправи поглед в посока към звездата. Той знаеше, че съществата, съединени с отделните звезди управляват вътрешното съществуване на тази звезда или планета, управляват и нейното движение във вселената, държат под власт цялата и активност. И той нарече тези същества Интелигентност на звездата.

Но в същото време Агрипа знаеше, че там работят и спъващи същества, които подкопават добрите дела на звездата, работейки от звездата и вътре в самата звезда. Тези същества той нарече Демони на звездата. И заедно с това знание се прокрадваше и знание, което виждаше в Земята също едно небесно тяло със своя Интелигентност и свой Демон. Това разбиране за звездната интелигентност и демоничност е било напълно изгубено. Нека да видим какво означаваше това.

На Земята се гледаше като на управлявана в нейната вътрешна активност, в нейното движение в Космоса, от една група интелигентности, които човек би могъл да обедини под името Интелигентност на земната

звезда. Но какво значеше за хората от времето на Агрипа Интелигентност на земната звезда? Прекалено трудно е даже днес да говорим за тези неща, защото човешките идеи отидоха твърде далеч от това, което се разбираше от само себе си в онези времена от хората с вътрешно виждане и разбиране за нещата. Интелигентността на земната звезда беше самият Човек. В онези времена хората виждаха в Човека едно същество, получило задача, мисия, от Духовността на световите, но не само както съвременният човек си я представя - да върви по земята, да пътува с влак, да продава и купува, да пише книги и т. н. Не, те гледаха на Човека като на същество, на което Света-Дух е дал задачата да управлява и регулира Земята в Космоса. Тяхното разбиране за Човека се изразяваше в думите: Чрез това, което е, чрез силите, които носи в себе си, Човекът дава на Земята импулса за нейното въртене около Слънцето, за цялото й движение в космическото пространство.

В онези дни все още имаше разбиране за това. Знаеше се, че една такава задача веднъж е била дадена по жребий на Човека. Духовността на света наистина направи от Човека Бог на Земята, но в течение на еволюцията Човек не се показва в състояние да изпълни задачата и той падна от своето високо положение. Когато днес хората говорят за знание, твърде рядко човек може да чуе даже едно далечно ехо на това гледище. Това, което намираме в религиозното вярване относно Грехопадението в края на краищата отива до тази концепция, защото смисълът е, че отначало на Човека е бил даден съвсем друг статус на Земята и във Вселената, и че той всъщност е паднал от високото си положение. Но освен тази религиозна концепция, където хората считат, че са постигнали знание с правилни методи на мислене, оказа се, че само тук-там все още намираме днес едно ехо на древното знание, което тогава идваше от инстинктивно ясновидство и което добре долавяше истинското призвание на Човека и неговото Падане в сегашните тесни ограничения.

Може да се случи например човек да разговаря с някой - тук разказвам един факт - който е мислил твърде задълбочено и е постигнал дълбоки знания за духовните неща. Разговорът върви в посоката, че се търси дали Човекът, както той сега стои на Земята, е наистина едно самостоятелно същество, което носи цялата си същност в себе си. Един такъв човек ще ви каже, че това не може да бъде. Човек в действителност трябва да бъде далеч по-обширно създание и ако не беше така, той не би имал стремежите си, не би могъл да развие великия идеализъм, за който имаме толкова хубави и възвишени примери. В своята истинска природа Човек трябва да е велико и обширно същество, което по един или друг

начин е извършило космически грях и като следствие е било изгонено вътре в границите на сегашното си земно съществуване, така че днес то е затворено наистина като в клетка. Все още могат да се намерят тук-там останки от този възглед. Но говорейки по принцип, къде ще намерим този учен, считащ себе си за квалифициран, който да обърне внимание на тези велики и далече достигащи въпроси? И все пак, само когато човек обърне лице към такива въпроси, може въобще да намери пътя си към едно съществуване, достойно за него като Човек. Тогава беше наистина така: на Човека се гледаше като на носителят на Интелигентността на Земята. Но такъв човек като Агрипа от Нетесхайм приписва на Земята и Демон. Ако се върнем към XII-то или XIII-то столетие ние откриваме този Демон на Земята - едно същество израснало от Земята, защото този Демон намери в човека готов инструмент за своята активност.

За да се разбере това, трябва да видим какво мислеха хората в онези времена за отношението на Земята към Слънцето, или по-скоро за отношението на Земния Човек към Слънцето. И ако трябва сега да опиша как разбираха те това отношение, тогава отново трябва да използвам имажинативни картини: защото тези неща няма да пострадат, ако се придържат към абстрактни концепции. Абстрактните концепции дойдоха по-късно и далеч не могат да обхванат истината, ето защо трябва да започнем да говорим с картини на въображението.

В моята "Окултна наука" описях как Слънцето се отдели от Земята, или по-скоро отдели Земята от себе си. Защото Слънцето беше първоначалното местопребиваване на Човека. Още от Сатурновото състояние Човекът е бил съединен с цялата планетарна система, включително и Слънцето. Човек няма свой дом на Земята, а само едно временно място за почивка. Всъщност, според възгледа, който преобладаваше в онези стари времена, той е съединен със Слънцето. И като Слънчево същество той би трябвало да има съвсем различно отношение към Земята. Това, което трябваше да се случи е, че Земята преди всичко трябваше да подчини своя импулс, за да роди от минералното и растителното царство зародиша на Човека в етерна форма и след това Слънцето да оплоди зародиша. От тогава нататък ще възникне етерната човешка форма, която установява собственото си отношение към физическите субстанции на Земята и се субстантивира на Земята. Съвременниците на Агрипа от Нетесхайм някак си замъглиха за съжаление неговото знание, но някои наистина поддържаха гледището, че Човек не би могъл да бъде роден по земния начин, по който се ражда сега. Той би трябвало да дойде в своето етерно тяло, чрез съвместната работа на Слънцето и Земята и тогава,

движейки се на Земята като етерно същество, да придобие земна форма. Семената на Човека би трябвало да израстват от Земята с чистотата на растителния живот, появявайки се тук-там като етерни плодове на Земята. Тъмно проблясващи през даден сезон на годината, те би трябвало да бъдат огрети от светлината на Слънцето и от това да придобият човешка форма - но все още етерна. Тогава Човек би трябвало да привлече към себе си физическо вещество не от тялото на майката, а от Земята и всичко, което е на нея, включвайки в себе си физическо вещество от царствата на Земята. Това, според техния възглед, трябвало да е начина, по който Човек се е появил на Земята в съответствие с целите на Космическата Духовност.

Последвалото развитие се приписва на факта, че Човекът е позволил да се събуди вътре в него един твърде дълбок подтик, едно твърде интензивно желание за земното и материалното. От това той е загубил правото си на връзка със Слънцето и Космоса и намерил съществуването си на Земята само в потока на наследствеността. И това даде възможност на Демона на Земята да започне своята работа. Демонът на Земята не би бил в състояние да направи нещо на хора, които са Слънчево-родени. Слънчево-роденият Човек на Земята наистина би бил Четвъртата Йерархия. Ако искаме да поставим Човека на някое място, трябва да кажем: Първа Йерархия - Серафими, Херувими, Троневи; Втора Йерархия - Екзусиаи, Динамис, Кариотетес; Трета Йерархия - Ангели, Архангели, Архаи; Четвърта Йерархия - Човек. Това са три различни стадии и степени на човешкото, които заедно оформят Четвъртата Йерархия.

Но понеже Човек даде пълна свобода на силните си импулси в посока на физическото, той стана не съществото от най-ниския бранш на йерархиите, а съществото на най-горния бранш на земните царства. Минерално, растително, животинско и човешкото царство - такава стана картината с мястото на Човека в света.

Нещо повече. Тъй като Човек не намери подходящата си задача на Земята, самата Земя няма правилно и достойно положение в Космоса. Защото откакто Човекът падна, истинският господар на Земята не е вече там. Какво беше станало? Истинският господар на Земята липсваше и трябваше мястото и пътят и в Космоса, който не се регулираше от самата Земя, да бъде регулиран от Слънцето, така че задачите, които би трябвало да се разрешат на Земята, се паднаха да бъдат разрешавани от Слънцето. Човекът от Средновековието поглеждаше към Слънцето и казваше: На Слънцето се намират определени Интелигентности. Те определят движението на Земята и Космоса, те управляват това, което става на Зе-

мята. Всъщност, Човекът би трябвало да прави това. Слънчевите сили би трябвало да работят на Земята чрез Човека. И от тук идва тази важна средновековна концепция, която се изразяваше в думите: Слънцето, незаконният Принц на този свят.

А сега размислете, скъпи приятели, до каква степен тези концепции задълбочиха чувството на средновековния човек за Христовия импулс. Христос стана за средновековния човек Духът, който не искаше да намери Своята по-нататъшна задача на Слънцето, който нямаше желанието да остане между тези, които направляват Земята отвън по незаконен начин. Той искаше да намери пътя си от Слънцето към Земята, да влезе в съдбата на Човека и съдбата на Земята, да опита от земните събития, да следва пътя на земната еволюция, споделяйки жребия на Човека и на Земята.

И така, за средновековния човек Христос беше едно Същество, единственото Същество, което спаси в Космоса задачата на Човека на Земята. Тук е връзката. Сега можете да разберете защо в Розенкройцерските времена отново и отново се обръщаше внимание на ученика: "О, Човеко, ти не си това, което си, Христос дойде, за да вземе от теб твоята задача, за да може да я изпълни вместо теб".

Голяма част от Гьотевия "Фауст" е дошла от средновековните концепции, въпреки че самият Гьоте не разбираше това. Спомнете си как Фауст извиква Духа на Земята. Имайки предвид тези средновековни концепции, можем да разберем начина, по който говореше Духът на Земята:

Във вълните на живота
 В бурите на дейността
 Тъча аз насам и натам
 В движение безспирно
 Едно море вечно,
 Рождение и смърт,
 Живот един блестящ!
 Тъй движа аз на времето стана шумящ,
 Творейки божията жива дреха.
 ("Фауст", I действие, I сцена)

Кого всъщност извиква Фауст? Самият Гьоте, когато е писал "Фауст", най-вероятно не е разбирал напълно това. Но ако се върнем от Гьоте до средновековния Фауст, в който живееше Розенкройцерска мъдрост, ние виждаме, че той също е искал да извика един дух. Кого искаше да извика? Той никога не е говорил за Духа на Земята, той говореше за Човека. Копнежът и борбата на средновековния човек беше: да бъде Човек. За-

щото той чувстваше в дълбочината на своята душа, че като земен човек той не е истински Човек. Как би могло да се намери отново човешката природа? Фауст е отклонен от Духа на Земята, който го отблъсква настрана и тази картина показва как човек в своята земна форма е отхвърлен от собственото си същество. Ето защо много опити за "покръстване" в Християнство през Средновековието показваха такава дълбочина на чувствата. Обзети от стремежа да постигнат изгубеното човечество, от отчаяние, че не могат да намерят в себе си, вътре в земния физически живот истинската човешка природа, те стигнаха до извода: Човешкият стремеж към истинска човечност трябва да бъде изоставен, земният човек трябва да остави на Христос да изпълни задачата на Земята.

В онова време от човешката история, когато отношението на човек към истинската човешка природа, както и отношението му към Христос, все още се разбираше по свръх-личен начин, тогава Духовното знание и Духовният миросглед бяха все още нещо реално, все още въпрос на опит. Това престана да бъде така през XV век и тогава дойде тази изумителна промяна, която никой още не е разбрал. Много малко хора знаеха за съществуването на Розенкройцерската школа през XV и XVI век, и даже по-късно - школа изолирана, едвам позната на света, където отново и отново се обучаваха шепя ученици и където се грижеха преди всичко да не се забравя свещената традиция, а да бъде запазена. Тази свещена традиция е следната. Ще ви я представя като разказ.

Да кажем, че един ден на едно такова самотно място е пристигнал нов ученик, за да получи подготовка. Първото нещо, което се представяше пред него беше така наречената Птоломеева система в нейната истинска форма, както е била предавана в по-стари времена, а не по тривиалния начин, по който се обяснява днес. На ученика се показваше как Земята реално носи в себе си силите, от които има нужда, за да се определи нейния път във вселената. Ето защо, за да получи човек правилна представа за света, той трябва да бъде описан в стария Птоломеевски смисъл: Земята в центъра на вселената, а другите звезди - контролирани и управлявани в съответното си въртене около Земята. На ученика се казваше: Ако човек наистина се стреми да открие кои са най-добрите сили на Земята, тогава той не може да има друга концепция за света освен тази. Все пак, в действителност това не е така. И това не е така поради човешкия грях. Чрез човешкия грях Земята е преминала своеволно в царството на Слънцето. Слънцето е станало регент и управител на земните активности. И така, против една световна система, дадена от Божествените Същества, със Земята в центъра, сега бе създадена друга световна система, в която

Слънцето е центъра, а Земята се върти около Слънцето - системата на Коперник. И тук на ученика се преподаваше, че има грешка, космическа грешка, станала поради човешкия грях. Това знание се поверяваше на ученика и той трябваше да го погребва дълбоко в сърцето и душата си. Хората отхвърлиха старата световна система, би казал учителят, и на нейно място сложиха друга без да знаят, че тя е резултат от собствената им вина, че това е единствено откровението на човешката вина, а през цялото време си представяха, че това е правилният възглед за Космоса. И какво стана впоследствие? - продължаваше учителят. Науката претърпя поражение поради вината на човека. Науката се превърна в наука на Демоничното.

Към края на XVIII век такива съобщения станаха невъзможни, но дотогава тук-там винаги имаше поне няколко ученика, които получаваха в някое уединено Розенкройцерско училище духовното си възпитание, получаваха го с чувство, получаваха го като знание на сърцето. Даже такива мъже като големия философ Лайбниц например, имаха желание да намерят едно място за обучение, където човек да може да открие правилното разбиране за отношението между Коперниковата и Птолемеевата система. Той не успя да открие такова място.

Тези неща трябва да се знаят, ако човек иска да разбере правилно, с всички нюанси и значения, голямата промяна в последните векове и начина, по който човек гледа на себе си и на Вселената. С това отслабване на живата човешка връзка, на човека със самия себе си, с това отчуждаване на човек от себе си, впоследствие се прояви тенденцията човек да се прилепи към външния интелект, който днес управлява всичко. Защото помислете си за момент дали този външен интелект е наистина една човешка опитност? В никакъв случай! Ако беше човешка опитност, тя не би могла да живее така външно. Интелектът няма връзка с индивидуалното и личното, с отделния човек. Той не иззира от вътрешната човешка опитност, а се приближава към човека като нещо външно.

Може да почувствате колко външен е станал интелектът, ако сравните начина, по който Аристотел е преподавал своята логика на учениците си и начина, по който тя се преподавала по-късно, да кажем през XVII век. По времето на Аристотел логиката беше все още напълно човешка. Когато се преподавало логично мислене, ученикът имал чувството сякаш потапя главата си в студена вода и така се отчуждава от себе си за момент, или ако вземем израза на Александър, когато Аристотел искал да му преподава логика: Вие притискате всички кости на главата ми! Логиката се чувстваше като нещо външно. През XVII век тази външност се

приемаше като нещо нормално. Хората учеха как от големите и малки предпоставки трябва да се извлече следствието. Те учеха това, което намираме иронично изразено в Гьотевия "Фауст":

(Мефистофел говори на студента)

Използвай времето - то бързо бяга!
 А време ний пестим чрез точен ред!
 Затуй в курс по логика веднага
 се запишете най-напред!
 В испански чизми там духа обуват,
 дресират го и дълго го школуват,

 А философът влиза и приказва,
 че всичко тъй, умно той доказва:
 Щом първото и второто е тъй,
 и третото с четвъртото са тъй,
 и ако първото и второто не бяха,
 то третото и четвъртото да се явят не щяха.

("Фауст", I действие, IV сцена)

Няма значение дали човек чувства притиснати костите на главата си като Александър, или се чувства като обут в испански ботуши. Всеки път имаме картина на една и съща опитност.

Но този външен характер на абстрактната мисъл не можеше повече да бъде изживяван по времето, когато логиката започна да се преподава в училищата. Днес, разбира се, до голяма степен логиката не е предмет в учебните програми. Сякаш едно време е имало стотици хора, на които им е било заповядано да сложат една и съща униформа и те са я носили с ентузиазъм, а по-късно продължаваха да носят доброволно униформите без да мислят за това.

Но сега, през цялото време, когато логиката на абстрактното вземаше предимство, старото духовно знание не можеше да процъфтява. Даже духовното знание стана външно, като придоби форма, за която пишат Ели фас Леви и Сент Мартин. Такива съчинения са последните издънки на Духовното знание и мироглед.

Какво намираме в една от книгите на Елифас Леви - "Висшата магия"? На първо място всички знаци –триъгълници, петоъгълници и т.н. Освен това думи от езици, които са се употребявали в отминали времена, по специално - древноеврейски. Това, което в по-ранни времена бе живот и знание и би могло да се превърне в човешки дела и идеи - откриваме, че това е лишено от идеи и е дегенерирало в една външна магия. Същест-

вуват спекулативни разсъждения за символичното значение на този или онзи знак, но съвременният човек е длъжен честно да признае, че в тях няма нищо. Прави се загатване за ужасяващи практики, свързва ни с различни обреди, а тези, които говореха за обредите и ги практикуваха, нямаха никаква представа за тяхната духовна връзка. Такива книги неизменно показват, че разбиранията в отминалите времена са били един вътрешен опит-знание, но когато Елифас Леви пише книгите си, това вече не се разбира. Колкото до Сент Мартин, може да прочетете какво съм написал за него в седмичника на Гьотеанума.

Така виждаме как това, което преди беше втъкано в духа и душата на човешкия живот стана жертва на нуждата от пълно разбиране.

Искрен и истински беше този общ импулс и стремеж към Божественото, който се изяви в чувствения човешки живот от XV-то до XVIII-то и XIX-то столетие. Красиви и възвишени неща могат да се намерят там. Много от това, което е дошло до нас и което почти не се забелязва днес носи в себе си магическия дъх на Духовното. Все пак, заедно с това поникна едно семе, едно твърдо семе, което все повече закостеняваше - това беше неспособността да се разберат старите духовни истини и в същото време става все по-невъзможно да се доближаваме до Духовното по начин, който съответства на столетието. Ние попадаме на хора през XVIII век, които говорят за разрушение на всичко човешко и за надигането на ужасяващ материализъм. Често това, което хората от XVIII век казваха, може да се отнесе и до нашето собствено време. И все пак, то не може да се отнесе до последните две трети на XIX век. Защото през XIX век се достигна една по-напред нала степен. Това, на което се гледаше все още с известно отвращение през XVIII век поради демоничната му природа, започна да се взема за нещо съвсем в реда на нещата през XIX век. Хората от XIX век нямаха повече силата да кажат: "Коперниковата система в цялост е добра, но тази концепция за Вселената е възникнала само защото човек не стана това, което трябваше да стане на Земята – такава концепция ни е противна! Ние сме дълбоко развълнувани от това, че Земята беше оставена без управник и ръководството, и че премина към незаконните господари на света" (този израз се появява отново и отново в средновековните съчинения), "че тогава Христовото Същество напусна Слънцето и съедини Себе си със съдбата на Земята. "

Едва сега, в края на XIX век стана възможно да погледнем на тези неща с ясен поглед, с ясното виждане, което човек първоначално е притежавал - виждането и на сегашната Михаилова епоха. Ние няколко пъти говорихме за зората на епохата на Михаил и сега, след всичко, което разг-

ледахме на Коледното Събрание, е възможно да се посочат тези задачи за еволюцията на Духовното виждане и пътя му през вековете.

ПЕТА ЛЕКЦИЯ

Окултни школи през XVIII и първата половина на XIX век

Видяхме как знанието, което човек добиваше в старите времена посредством инстинктивното ясновидство, постепенно изчезна в нещо като вечерен сумрак. В действителност е твърде трудно да се намери някаква следа от тази древна мъдрост в по-ново време, особено след XVIII-то столетие, защото всичко, което ни остана, или по-скоро това, което напоследък зае мястото на мъдростта, е външното наблюдение на Природата и логиката. Но нито с външно наблюдение на Природата, нито само с последствията на абстрактните логични мисли е възможно да се построи мост, с който човек да стигне до реалността. Въпреки всичко, много от древната мъдрост до известна степен запази съществуване в една традиционна форма до сегашните времена, чак до средата на XIX век, и за да можем правилно да се ориентираме във важните неща, с които ще се занимаваме днес, бих искал да Ви разкажа за някои идеи, които все още можеха да се намерят в първата половина на XIX век като останки от древната мъдрост, за да разберете как в едно не толкова отдалечено от нас време е имало хора, чийто начин на мислене е напълно различен от днешния. Както казах, извънредно трудно е да се стигне до такива неща, защото това бяха отделни личности, които живееха самотно, или имаха около себе си само малък кръг от ученици и запазваха древната мъдрост в строга тайна и често, без да я разбират, в цялата и дълбочина. Подобна картина може да се нарисува за условията, които доминираха през още по-ранни времена, защото е съвсем сигурно, че двата образа, познати ви като Фауст и Парацелз, срещаха в странстванията си такива личности - човек би могъл да ги нарече пещерни обитатели на душата - и научаваха от тях много, а след това развиваха и изработваха чрез вътрешна нагласа една способност, която и в техния случай имаше инстинктивен характер. Това, което ще ви разкажа, принадлежи към една много по-късна дата, но то ще илюстрира как стояха нещата в ранните десетилетия на XIX век. Още един път намираме малка група в самотно, да го наречем училище, някъде в Централна Европа. Там, в този съвсем тесен кръг, можеше да се намери едно дълбоко и проникващо учение относно Човека. Долових по духовен начин, че много отдавна на едно място в Централна Европа имаше малка група мъже, които притежаваха знание. По това време аз не бях в състояние да правя наблюдения във физическия свят,

защото тогава не бях във физическия свят, но на духовната пътека ми стана ясно, че съществува една такава малка група.

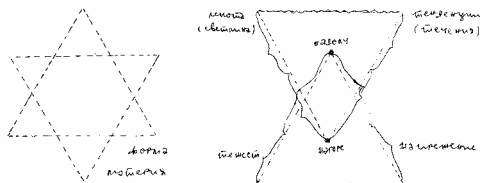
Не бих говорил какво се преподаваше в тази група, ако същността, скрита в нея, впоследствие не се беше разкрила в независимо направеното изследване от Духовната наука. Не бих говорил, ако не бях намерил отново знанието. Защото именно в повторното намиране човек добива правилната ориентация към мъдростта, останала от древни времена, една побеждаваща в своето величие мъдрост. Защото това малко общество, за което говоря, има традиция, която води далеч назад в историята, през цялото Средновековие, до античността, която описах в лекциите си на Коледното събрание, във века на Аристотел. Традицията все пак не идва директно от Гърция, тя идва от Азия, а в Азия отива от Македония, от Александър Велики.

В това малко общество се преподаваше дълбоко и разтърсващо точно учение за Човека, и по-точно във връзка с две от човешките способности. Там можем да видим как един духовен учен - защото с право можем да го наречем така, как един майстор в най-висша степен напътства своите ученици. Древните символи, които той преподава, се състоят от геометрични форми - например като на долната схема, а на точките и обикновено имаше думи на старо-еврейски. На пръв поглед човек не би разбрал нищо от тези символи. И учениците на Майстора знаеха, чрез напътствията, които получаваха, че това, което например Елифас Леви дава по-късно, в действителност не е повече от един разговор около темата, защото тези ученици все още бяха в състояние да научат, че истинското значение на такива символи може да се разбере, когато те отново се открият в самата природа и същество на Човека.

В тази малка група търсачи имаше един особен символ с голямо значение. Вие имате символа пред себе си, когато начертаете отделно този "соломонов ключ", така че един от триъгълниците отива надолу, а другият се издига. Така полученият символ играеше, както казах, значителна роля в това малко общество или училище, и продължи да играе голяма роля до XIX век..... /рис. 3/

Тогава Майсторът караше учениците да приемат с физическите си тела определено отношение. Самото тяло трябваше "да нарисува" символа. Учителят ги караше да застанат с раздалечени стъпала и протегнати нагоре ръце. Тогава, като удължаваше линиите на ръцете надолу, а линиите на краката нагоре, тези четири линии бяха като поглед в самия човешки организъм. Тогава се начертаваше линия, която съединява краката и друга линия, която съединява ръцете отгоре и тези две линии тряб-

ваше да се почувстват като линии на силата. Ученикът съзнаваше, че те-

зи линии наистина съществуват, ставаше му ясно, че преминават течения, подобно на електромагнитни течения, от върховете на пръстите вляво до върховете на пръстите вдясно, и от лявото стъпало към дясното. Така че в действителност самият човешки организъм изписва в пространството двата пресичащи се триъгълника.

Тогава ученикът се учеше да чувства какво се крие в думите "Светлината струи нагоре, тежестта наляга надолу". Той е трябвало да изпита това в дълбока медитация, в позата, която описах. С това той постепенно стигна до момента, в който учителят можеше да му каже: "Сега ти предстои да изпиташ нещо, което се практикуваше в древните Мистерии". И тогава ученикът постигаше следващата си опитност - започваше да чувства самия костен мозък в костите на крайниците си (тъмните линии на схемата).

Вие ще можете да разберете по-добре такива опитности, ако си спомните какво ви казах вчера. По друг повод споменах, че ако човек продължава да мисли все така абстрактно, както вече стана обичайно, ако той продължи да живее изцяло в абстрактни мисли, ще направи сам себе си нещо външно, сам ще стане нещо външно. Точно обратното става, когато по този начин човек добива съзнание за вътрешността на костите.

Нека да ви кажа нещо друго, което ще ви помогне да разберете по-правилно, въпреки че може да ви прозвучи парадоксално - все пак истина е, че такава книга като моята "Философия на Свободата" не може да се схване само с логиката, а се нуждае от цялото човешко същество. Вие няма да разберете какво се казва в действителност в книгата за мисленето, ако не знаете, че човек има опитност и в мисленето посредством вътрешната опитност на своя скелет. Човек наистина не мисли с мозъка си, когато мислите му са строго ограничени - тогава той мисли със скелета си. Когато мисълта стане конкретна, както е случаят във "Философия на

Свободата", когато стане действителна, тогава тя се разпростира в целия човек.

Учениците на този майстор отидоха даже по-далеч. Те се научиха да усещат истинската вътрешност на костите и това им даде възможност да изпитат по едни начин това, което се практикуваше в многообразието си в древните Мистерийни школи: те се научиха да изживяват опитност в символите, като превръща ха собствения си организъм в символ. Само по този начин могат истински да се изпитат символи! Обяснението и интерпретирането на символите е съвсем несъстоятелно, както и теоретизирането им е пълна глупост. Човек трябва да ги направи, да ги изпита. Със символите е същото, както с басните, легендите и приказките - човек трябва да се отъждестви с тях. В човек винаги има нещо, с което той може да проникне във всички образи на една приказка, с което той може да се слее в едно с приказката. Така е със символите на старите времена, които действително идваха от Духовното знание. Както виждате, на схемата написах думите на родния ви език. Много малко смисъл има да напиша староеврейските думи, които вече не се разбират, защото когато човек ги чете, не може да се раздвижи вътрешно и да изживее вътрешно символа, по-скоро ще се парализира от него, ще има усещането, че костите му се чупят. Същото се получава - разбира се духовно - когато човек взема за сериозни съчиненията на Елифас Леви.

След това тези ученици се учеха да получават опитност от вътрешността на костната си система. Но скъпи мои приятели, когато започнете да изпитвате вътрешността на костите си, вие повече не сте в тялото! Ако държите пръста си на няколко инча пред носа, тогава пръстът не е повече във вас, както и това, което изпитвате в костите си е всъщност извън вас. Вярно е, че отивате навътре, но въпреки това сте извън вас самите. И това отиване извън себе си, това отиване към Божествените Същества, към духовния свят - именно това учеха да долавят и разбират учениците в усамотеното училище. Защото те се учеха да разбират линиите, които Божествените Същества са начертали в света, още преди основаването му. Те откриха - в една посока, а именно чрез Човека - пътят към Божествените Същества.

След това учителят изрази с думи опитността на учениците. Той изрази с едно изречение нещо, което ще прозвучи абсурдно и парадоксално на много хора днес, но въпреки това то съдържа една дълбока истина:

Вижте човека от кост,
И вие виждате Смъртта.
Погледнете навътре в костите,

И вие наблюдавате Пробуденият.

А това означава пробуденият от човеците в Духа, Съществуото, което довежда човека във връзка със света на Божествените Същества.

Във времето, за което говорим, малко хора можеха да стигнат на тази пътека. Все пак, нещо от учението за еволюцията на Земята в нейните различни метаморфози стана ясно на учениците. След като поставиха себе си в Съществуото-Дух на Човека, те се научиха да поглеждат назад, към Атлантските времена, и даже по-далеч. В действителност, твърде много неща за еволюцията на Земята, които в онези времена не бяха записани, а бяха разказани устно, произхождаха като знание и вътрешна гледна точка по този начин. Това е едно от ученията, преподавани в това училище.

Има и нещо друго, което е много интересно. Учениците се учеха да възприемат по практичен начин това, че Човек стои по-високо от животните. Първо трябва да ви припомня, че дадени факти, които сега се употребяват по различен начин и които са ни много полезни, се знаеха и разбираха чак до XIX век по старите истински традиции. Днес ние се хвалим например с полицейските кучета, които са в състояние да откриват всякакви престъпления. За това прилагане на знанието не се е мислело в стари времена, но способността представена в този пример с кучетата беше дори по-позната отколкото днес. Около всяко човешко същество може да се долови едно много фино вещество, по-фино от всичко останало, познато на сетивните органи. Хората разбираха, че има един много нежна течност, която принадлежи на целия свят. Според тях тя беше една специална диференциация на топлинни течения в единство с останалите течения, които се считаха за електро-магнитни, и те свързаха способността на кучето да души с тези течения на топлина и електро-магнетизъм. Учениците от малкото училище насочваха вниманието си към подобни способности и у други животни и им беше показано как това чувство за фина течност, която тече през света, може да се намери у много животни. След това им беше посочвано, че това, което при животните се развива надолу, в посока към материалното, при човека се развива нагоре, в качество на душата.

И тук стигаме до едно твърде интересно учение. В училището се преподаваха факти във връзка с външна та анатомия, които са насочени към дълбоко духовни истини. Учителят би могъл да каже на ученика: "Човекът е един микрокосмос, той имитира в своя организъм това, което става във голямата Вселена." Но не само процесите в човека ги караха да мислят, че Човекът е един малък свят. Това, което се проявява пластично в

Човека се отдаваше и на процесите във външния свят. Ето защо намираме, че в това училище се отдаваше голямо внимание на преминаването на Луната през първата четвърт до пълна Луна, последна четвърт и нова Луна. Учениците се научаваха да наблюдават как Луната преминава през 28 до 30 фази. /рис4/

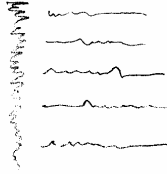
Те наблюдаваха навън преминаването на Луната през фазите и движението и в орбитата си. Те виждаха как тя описва своите 28 до 30 завъртания. (В немски език една и съща дума се употребява за "завъртане" и "гръбначен прешлен" - бел. пр.) И тогава, знаейки че човек има 28 до 30 гръбначни прешлена в гръбначния си стълб, те започнаха да разбират и как развитието на гръбначния стълб отговаря на движенията и силите на Луната.

Те виждаха в цялото формиране на гръбначния стълб на човека едно копие на месечното въртене на Луната. А в 28-те до 30 нерви, които излизат от гръбначния стълб и се разпростират в целия човешки организъм те виждаха копие на потоците, които Луната постоянно изпраща на Земята, когато минава през отделните стадии на пътя си в небето. Те действително виждаха в тези продължения на гръбначните прешлени отражение на нахлуването на Лунните течения. Накратко казано в това, което човек носи в себе си - в нервите на гръбначния мозък и самия гръбначен мозък, те виждаха нещо, което го насочва към жизнено общение с Космоса. /рис. 5/

Всичко, което Ви разказах, се представяше на ученика. И тогава го караха да наблюдава нещо друго. Казваха му: "Виж очния нерв: виж как отива от мозъка в окото. И ще видиш, че по този път той се разделя на много влакна. Колко влакна? Влакната, които от очния нерв отиват във вътрешността на окото, са точно толкова, колкото и нервите, които излизат от гръбначния мозък - от 28 до 30. Така че можем да кажем - системата

на гръбначния мозък като миниатюрна система върви от мозъка през очния нерв вътре в окото."/рис. 6/

И така, човекът е получил, казваше учителят, тази 30-членна система на нервите на гръбначния мозък от Божествените Същества, които в древността образуваха и формираха съществуването му, но човек сам изработва в окото си, с което усеща и вижда света, копие в предната част на главата си на това, което Божествените Същества са направили.

И тогава вниманието на ученика беше насочвано към следното. Организацията на гръбначния мозък, както видяхме е във връзка с Луната. /рис. 7./

Но сега, чрез специалното отношение, което Луната има към Слънцето, ние имаме 1 година от 12 месеца, и от мозъка вървят 12 нерва към различните части на организма, които са 12-те главни нерва на мозъка. Ето защо и в този аспект човекът е един микрокосмос в главата си по отношение на общението между Слънцето и Луната. В действителност, в цялата форма и фигура на човека ние имаме пред себе си имитация на процесите в Космоса.

Тогавя ученикът трябваше да наблюдава нещо друго. Той вече е видял как чрез разделянето на очния нерв на 30 нишки човек имитира Лунната система в гръбначния мозък, видял е и как от мозъка излизат 12 главни нерви. Но когато се подлага на изпитване една част от мозъка, която отвежда обонятелния нерв в носа, се открива, че в тази малка част на мозъка се имитира целия голям мозък. Така както в окото се имитира цялото устройство на нервите и на гръбначния мозък, така и в органите на обонянието се имитира целия мозък, доколкото обонятелният нерв влиза в носа с 12 нишки. Така че имаме пред себе си едно миниатюра но чо-

вешко същество. /рис. 8./

И тогава ученикът наблюдаваше, че анатомично ние нямаме нищо повече от един чист знак за това миниатюрно човешко същество. Само щателното анатомично изследване може да го открие, иначе то се слива и става неясно. От друга страна, сякаш за компенсация това намира още по-силен израз в астралното тяло. След като анатомично няма повече от един знак за факта, значи това не може да се използва в обикновения живот. Все пак, можем да извлечем някаква полза. И така, както ученикът се учеше да получава опитност от вътрешността на костите си, така се учеше да получава опитност и по един нов начин, от отделните части на своето същество.....

И тук ние стигаме до нещо много по-близо до нашия западен мироглед, отколкото много други неща, идващи от Изтока. Защото и Изтокът говори за концентрация в корена на носа, концентрация в точката между веждите. Всъщност, това е концентрацията на миниатюрния човек, който е разположен в тази точка и може да се долови астрално. Може да се направи такава медитация, която да даде възможност за подобно виждане - миниатюрен човек в ембрионално развитие. Ученикът в училището, за което говорим, е получил такова напътствие: той се е научил да разбира в една интензивно концентрирана мисъл ембрионалното развитие на едно миниатюрно човешко същество.

След това за учениците, които имаха тази способност, започна да се развива двулистният цвят на лотоса. Казваше им се: Животното развива тази способност надолу, към течната топлина и електромагнетизма. Човекът, от друга страна, развива това, което е разположено тук горе, в главата и носа. Отначало може да ви се струва, че е само чувство за мирис, но активността на окоото играе вътре в него. Човек развива това нещо в

астрала и така добива способността, която му дава възможност не само да следва тази течност, както го правят животните, но и да предизвиква продължителна размяна с астралната светлина и да възприема посредством двулистният цвят на лотоса това, което през целия си живот той непрекъснато записва в астралната светлина. Кучето мирише само това, което е останало, което има в наличност. Човекът има съвсем друга опитност. Защото даже когато не може да долови, той се движи със своя двулистен лотос и така непрекъснато записва всичките си мисли в астралната светлина, като в същото време придобива способността да проследи това, което е записал и даже нещо повече - да долови истинската разлика между Доброто и Злото.

Ставаше така, че все още се долавяха отгласите на първоначалната древна съкровищница на мъдростта, и елементарните принципи на тази мъдрост все още се преподаваха, даже и практически. Може да се види колко много е загубено от влиянието на материалистичните тенденции, които започнаха да работят силно от средата на XIX век. Защото тези истини, които ви посочих, все още бяха опитност и се знаеха в някои кръгове, колкото и изолирани и отшелнически да са били. И в най-различни области на живота знанието все още се извличаше от такива скрити източници, това знание, което по-късно се пренебрегваше и което мно го хора копнеят да намерят днес. Но като се има предвид колко са сурови преобладаващите методи на нашето време, обикновеното външно познание не може да постигне отново това знание.

Заедно с всичко останало, което се преподаваше в този малък кръг, имаше и едно специално учение. На ученика се показваше как когато употребява един орган - всъщност, увеличен орган на обонянието, стигащ до астралната светлина - той опознава истинската субстанция на нещата, опознава истинската геометрия на света, опознава пътя, по който силите са зарегистрирани в света на Божествените Същества, и тогава разбира формите, които работят в света. На ученика се казваше: Ако трябва например да изучите кварца в неговата субстанциалност, погледнете на него с двулистния лотосов цвят. Ако искате да опознаете кристалната му форма, ако трябва да разберете как е дадена формата на веществото, това ще стане със силата на разбирането, която идва от вътрешността на костната ви система. И отново на ученика се преподаваше: С помощта на главата си като орган можете да научите как се оформя едно растение по отношение на неговите вещества. Като се научите да изпитвате вътрешната опитност на костната си система, можете да научите как растат някои особени видове растения, защо имат тази или онази форма или

листа, или подред ба на листата, или защо цъфтят по този начин. Формата, където и да се появи, трябва да се разбира по един начин, а материята - по друг начин. И наистина е много интересно да открием как Аристотел прави това разделение по отношение на всичко, което съществува разликата между форма и материя. В по-късни времена се преподаваше по чисто абстрактни начини.

В културното течение, което дойде от Гърция и се разпространи в Европа, абстрактността, с която се поднасяха тези неща в книгите, би могла да доведе човек до отчаяние, и това продължи и през Средновековието, и още по-нататък. Но ако се върнем при Аристотел, ще видим, че той отнася формите към опита, който аз ви описах, ще видим още, че той е имал вътрешното чувство да гледа на нещата с главата си, когато трябва да се види материята или субстанцията на нещата. Възприятия от такова естество принадлежат на онази част от учението на Аристотел, която беше отнесена в Азия.

Но сега за вътрешното знание - това е, така да се каже знанието, което се получава от Акашовите записи - вътрешното знание за философията, която се преподаваше в Гърция ни посочва нещо, за което дадох само едно указание в книгата си "Загадки на философията" Там показах гледната точка на Аристотел за човека, как формата и материята се преливат в човека, как материята е форма и формата е материя. Ще го намирате там, където е духа.

Самият Аристотел е преподавал това по съвсем различен начин. Аристотел преподаваше, че когато вие се приближавате до минералите, изпитвате първо тяхната форма с вътрешността на костите от долната част на крака, а материята, тяхната субстанция изпитвате с органа на главата. Двете са далеч едно от друго. Човек държи отделно формата и материята, в минералното царство има кристализация. Когато все пак човек стигне до разбиране за растението, тогава той изпитва формата му посредством бедрената кост, а неговото вещество, отново с органа на главата, с двулистния лотос. Двете опитности са вече по-близо. И когато човек получава опитност за животното, тогава чувства формата на животното чрез долната част на ръката (предмишницата), а материята чувства отново чрез органа на главата. Този път двете са още по-близо. И ако сега човек получи опитност от самия себе си, тогава формата на човека се изпитва вътрешно чрез горната част на ръката (мишницата), която е свързана чрез възникването на говора с мозъка. Често съм говорил за това във встъпителните си думи към представленията на Евритмия. Там двулистният лотос се съединява с това, което върви от вътрешната част на

мишницата към мозъка, и това е именно речта, където ние добиваме опитност за това, че нашето човешко същество не е вече разделено на форма и съдържание, а е едно цяло по форма и съдържание.

Това учение се преживя в цялата си конкретност по времето на Аристотел. И както казах, следа от него все още можеше да се намери до XIX век. Но там стигаме до една бездна. През 40-те години на това столетие знанието беше напълно изгубено и бездната остана до края на столетието, когато идването на Епохата на Михаил донесе възможността тези истини да бъдат отново намерени. Когато все пак хората прекрачат тази бездна, те всъщност прекрачват един праг. Между годините 1842 и 1879 хората не бяха в състояние да видят Пазача, когато преминаваха покрай него. Но сега трябва да го видят, за тяхно добро е да се обърнат и да го забележат. Защото да се продължава без да се отдава внимание на неговото съществуване, значи да се доведе човечеството до пълно бедствие.

ШЕСТА ЛЕКЦИЯ

Задачите на епохата на Михаил

Епохата на Михаил, в която влезе светът в последната третина на XIX век и в която хората трябва сега да влязат с повишено съзнание, е много различна от предишните епохи на Михаиловото водачество. Вие разбира се знаете, че с напредването на еволюцията седемте Велики Духове на Архангелите влизат от време на време един след друг в живота на човека. Така, след като измине известно време едно особено покровителство на света се повтаря - покровителството на Гавраил, или Уриел, Рафаел или Михаил. Нашата епоха, все пак, е значително по-различна от предишните епохи на Михаил. Това се дължи на факта, че човек стои в съвсем различно отношение към духовния свят, отколкото когато и да било, начевайки от началото на първата третина на XV век. И това ново отношение към духовния свят по необходимост променя характера на неговото отношение към този Дух, който пази съдбините на човечеството и който ние можем да наречем с древното име на Михаил.

В последно време аз отново ви говорих за Розенкройцерското движение. Розенкройцерството, както ви показах, на много места е дегенерирало до шарлатанство. И наистина, повечето от това, което е предадено на човечеството под това име е чисто шарлатанство. Въпреки това аз съм ви обяснявал при много други случаи, наистина съществуваше една индивидуалност, която правилно може да се опише под името Християн Розенкройц. За него може да се каже, че е дал пример как една просветена индивидуалност, един човек със знание за духовното, е могъл в зората

на една нова фаза на човешкото развитие да влезе в отношение с духовния свят. За Християн Розенкройц беше нещо като благоволение да се поставят въпроси, да се събират сведения за дълбокото значение на загадките на съществуването по един съвсем нов начин в сравнение с по-ранните опитности на човечеството. Защото трябва да помните, че когато Розенкройцерството се издигна, насочвайки разума на човека - с "фаустовско" старание, както по-късно се отбелязваше –към духовния свят, в същото време се издигна и една абстрактна натуралистична наука. Носителите на това модерно течение на духовния живот - мъже като Галилей, Джордано Бруно, Коперник или Кеплер – достойни за най-пълно признание, бяха в едно различно състояние от това на Розенкройцерите, които искаха да притежават не само едно формално или абстрактно, а едно истинско знание за света. Розенкройцерите долавяха колко са се променили времената в целия човешки живот и следователно и в отношението на Божествените Същества към човечеството. Ние можем да опишем това по следния начин.

До IX век след Христа, и дори чак до XII и XIII век човек все още можеше да предизвика от себе си истинско знание за духовния свят, даже и само рудиментарно. Като правеше упражненията, дадени в старите Мистерии, той можеше да предизвика от себе си тайните на съществуването. Защото наистина беше така с човечеството в старите времена: това, което Посветените имаха да кажат на човечеството беше нещо, което те изваждаха от глъбините на собствената си душа, донесено до повърхността на мисълта, до света на идеите. Те напълно осъзнаваха, че вадят знанието си от вътрешното същество на човешката душа. Упражненията, които правеха, бяха предназначени, както знаете, да разтърсят човешкото сърце в дълбочина, да индуцират в сърцето и в разума опитности, които човек не изживява в обикновения живот. Следователно, тайните за света на Божествените същества се изваждаха от дълбочините, от най-вътрешното същество на човека.

Човек все пак не е в състояние да вижда тези тайни, като ги извади наяве. В старото инстинктивно ясновидство това можеше да стане - виждаха се тайните на света, човек ги виждаше във въображението, чуваше ги във вдъхновението и се съединяваше с тях в интуицията. Но всичко това не е възможно докато човек стои там самичък, както е невъзможно да ви нарисувам триъгълник без да имам черна дъска. Триъгълникът, който чертая на дъската, изобразява това, което нося по чисто духовен начин вътре в себе си. Триъгълникът като цяло, всичките закони на триъгълника са в мен, и когато го рисувам на дъската, аз донасям до себе си то-

ва, което е през цялото време вътре в мен. Така става, когато човек чертае диаграми. Същото става и когато въпросът е да извлечем истинско знание от човешкото същество, както се правеше в древните Мистерии. Това знание също в известен смисъл трябва да бъде някъде написано. Всяко такова знание, ако трябва да бъде видяно в Духа, трябва да бъде написано в това, което от незапомнени времена се нарича астрална светлина", т.е. в реалността на Акашовата летопис. Всичко трябва да бъде написано там и човек трябва да развие способността да пише в астралната светлина.

Тази способност е зависела от много различни неща в хода на човешката еволюция. Тук нямам намерение да говоря за далечни първобитни векове и ще оставя настрана първата Следатлантска епоха, Древноиндийската епоха. В това време нещата бяха някак различни. И така, нека започнем с Древноперсийската епоха, както съм я описал в моята Окултна наука. В това време имаше инстинктивно ясновидство, имаше знание за божествено-духовния свят, и знанието можеше да бъде записано в астралната светлина, за да го вижда човек, тъй като твърдата земя оказваше съпротива. Писането естествено става с духовни органи, но даже духовните органи изискват една база на съпротивление. Нещата, които по такъв начин се виждат в Духа, не се вписват на самата земя, те се записват в астралната светлина, но земята действа като основа на съпротивление. В Древноперсийската епоха тези, които можеха да виждат, чувстваха съпротивлението на земята и само така възприятията, които те изличаха от вътрешното си същество, можеха да се превърнат в действителни видения.

В следващата епоха, Египетско-Халдейската, цялото знание, което Посветените можеха да извлекат от душите си, можеше да бъде записано в астралната светлина с помощта на течния елемент. Вие трябва да имате ясна и правилна представа за това развитие от епоха към епоха. Посветеният от Древноперсийската епоха гледаше към твърдата земя. Където и да виждаше около себе си растения и камъни, астралната светлина отразяваше обратно към него вътрешното му виждане. Посветеният от Египетско-Халдейската епоха гледаше към морето, към реката, или падащия дъжд, или издигащата се мъгла. Когато гледаше към реката или морето, той виждаше тайните, които те оставят. Тайните, от друга страна, които разказваха за преходното - за създанията на Божествените същества, които са преходни - той виждаше в падащия дъжд или в издигащата се мъгла. Трябва да сте запознати с идеята, че древните хора не гледаха на мъглата и дъжда по прозаичния начин, лишен от фантазия,

както ние гледаме днес. Дъждът и мъглата говореха много на древните хора, те разкриваха тайните на Божествените същества.

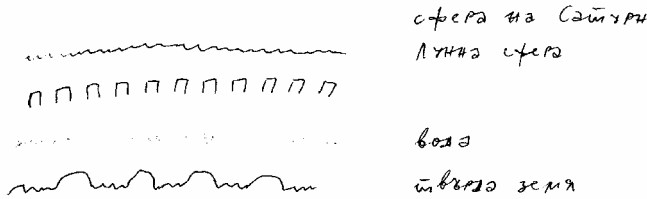
Тогава, в Гръко-латинската епоха, виденията бяха като една Фата Моргана във въздуха. Гъркът виждаше Зевс, виждаше Божествените същества в астралната светлина, но имаше чувството, че астралната светлина само отразява към него Божествените същества при специални условия. Ето защо той приписваше на Божествените същества специални места, където въздухът може да окаже изискваното съпротивление, за писане в астралната светлина. Такова остана положението до IV век след Христа. Даже сред първите Отци на Християнската църква и особено сред старите гръцки Отци имаше много (и това се потвърждава в съчиненията им), които виждаха тази Фата Моргана на собствените си духовни видения в астралната светлина чрез съпротивата на въздуха. По този начин те ясно осъзнаваха факта, че Логосът, Божественото Слово, се проявява от човека чрез природата. Но в течение на времето това знание изчезна. Слаби отгласи все още се наблюдаваха в някои специално надарени лица чак до XII и XIII век. Но когато дойде времето на абстрактното знание, когато хората станаха напълно зависими от логичното последствие на идеите и на резултати те на сетивното наблюдение - тогава нито земята, нито водата, нито въздухът оказваха съпротива на астралната светлина, а само елементът на топлината - етерът. Това, разбира се, не се знае от тези, които са обгърна ти напълно от абстрактните си мисли. Те нямат и представа, че абстрактните им мисли са също записани в астралната светлина. Защото те наистина са записани и именно елементът етер даваше необходимото съпротивление. /рис. 9/

Сега намираме следното.

Преди малко казах, че през Древноперсийската епоха хората имаха земята като съпротивление, за да виждат това, което са написали в астралната светлина. Какво се получава тогава в астралната светлина – всичко, за което твърдата земя е съпротивление се излъчва, но само до сферата на Луната. По-далеко не може да отиде. Тогава то се излъчва обратно. Така то остава, така да се каже, със Земята. Човек наблюдава тайните, които са отразени благодарение силата на Земята, те остават поради налягането на Лунната сфера.

Сега нека погледнем към Египетско-Халдейската епоха. Тук отразява водата на Земята. Отразеното по този начин отива надалеч, до Сатурновата сфера. И сега Сатурн е този, който "наляга" и дава възможност на човека да "дължи" на Земята това, което наблюдава в Духовното. Ако отидем в Гръко-латинската епоха, като се разпрострем до XII и XIII век,

виждаме картините, написани в астралната светлина благодарение сила-

та на въздуха. Този път това, което се записва, отива точно до границата на космическата сфера преди да се върне. Сега то плува много повече, но все пак е такова, че човек може да остане съединен с виденията си. Посветените на всички тези епохи са можели да си кажат всеки път: Такова духовно виждане, каквото имахме - чрез съпротивлението на земята, въздуха или водата - остава, то е там. Но като идваме до съвременната епоха, когато само елементът на топлината, етерът остана да оказва съпротивление, ние намираме, че етерът носи всичко, което е написано в него навън в космическите царства, направо извън пространството, в духовния свят. То не е повече там!

Това е истината, скъпи приятели. Вземете най-педантичния от съвременните професори и идеите му. Той наистина трябва да има идеи и ако има, тогава чрез съдействието на топлината-етер, те се събират в астралната светлина. Но топлината-етер е преходна и течаща, в нея всичко се стапя и слива, и излиза навън, в космическите далечини.

Такъв човек като Християн Розенкойц знаеше, че Посветените на старите времена живееха направо с виденията си. Те се отдаваха и потвърждаваха това, което виждаха, знаейки, че то е там, отразено някъде в небесата, или на Лунната сфера, или на планетарната сфера, или на края на Вселената. Но сега нищо не се отразяваше за непосредственото, съвсем будно виждане на човека. Човек можеше намира идеи за Природата, можеше да възникне Коперниковата система, всякакви идеи можеха да се развиват, но в топлинния етер тези идеи просто се разпръскваха широко и се сливаха в космическия простор.

Тогава Християн Розенкойц, под вдъхновението на един висш Дух намери начин да възприеме отразеното излъчване въпреки всичко, въпреки факта, че човек трябва да има работа с отражение, зависещо само от топлината-етер. Това стана по следния начин. Бяха извикани други състояния, подсъзнателни и съноподобни, при които човек нормално е извън тялото си. Тогава става доловимо, че това, което се открива с модер-

ните абстрактни идеи е вписано в духовния свят, въпреки че не е вписано в пространството. Това намираме в Розенкройцерското движение. Розенкройцерите, живеейки в един преходен период, се запознаха с всичко, което можеше да бъде открито в Природата в тази епоха, приеха го в себе си и го асимилираха. Това, което за другите беше наука, за тях беше извисяване на стойностите на истинската мъдрост. Те пазеха това в душите си и се опитваха след дълбока медитация да преминат в едно сънно състояние, в състояние на най-висока възможна чистота. И стана така, че тогава не пространственият край на Вселената, а Божествено-духовните светове им върнаха на един наистина духовен език това, което отначало се долавяше в абстрактни идеи.

Коперниковата космология например се преподаваше в Розенкройцерските училища, но в специални състояния на съзнанието, идеите в нея се връщаха под формата, която вече обясних. Розенкройцерите преди всичко разбираха, че това, което човек получава в модерното знание, трябва първо да бъде предложено на Божествените същества, за да могат те да го преведат на човешки език и да го върнат обратно на хората.

Това вероятно е останало до сегашното време. И наистина е така. Ако сте били докоснати от Розенкройцерския принцип на Посвещение, както той се разбира тук, изучете системата на Хекел с целия си материализъм и в същото време я пропийте с методите на познание, посочени в Знания за Висшите светове и как се постигат. Вземете това, което научавате от Хекеловата Антропогенеза. В тази форма то може да ви отблъсне. Въпреки това я овладейте, научете всичко, което може да се научи от нея, като учите и Божествената наука на днешния ден, и след това я отнесете на Божествените същества. И ще получите това, което е описано за еволюцията в моята Окултна наука.

Такава е връзката между слабото, сякообразно знание, което човек може да получи тук с физическото си тяло и знанието, което Божествените същества могат да му дадат, ако той своевременно се подготви, като научава външното знание по правилен начин. Защото човек трябва първо да отнесе до Божествените същества това, което може да научи тук, на Земята. Както виждате, времената са се променили!

Станало е и нещо друго. Каквито и усилия да прави човек, той повече няма да може да извлече нещо от самия себе си, както правеха старите Посветени. Душата повече не предава нещата по начина, по който ги предаваше на старите Посветени. Всичко става нечисто, пропито с инстинкти, както е в случаите със спиритичните медиуми, или други болнави и патологични положения. Всичко, което се надига отвътре става не-

чисто. Времето на такова създаване отвътре е преминало, преминало е още в XII и XIII век. Това се случи приблизително така.

Посветените от Древноперсийската епоха записваха много в астралната светлина с помощта на съпротивлението на твърдата земя. Когато се появи първият Посветен на Древноперсийската епоха, цялата астрална светлина, както беше предопределена за човека, беше като плоча, на която нищо не е писано. Днес се връща ме само до Древноперсийската епоха, по-късно ще говоря за Древноиндийската епоха. Както казах, цялата природа с всичките си елементи - твърдия, течния, въздушния и топлинния, по онова време бяха като ненаписана плоча, и Посветените от Древноперсийската епоха пишеха на нея, като използваха съпротивлението на земята. Ето как тайните, предназначени да дойдат до човека от Божествените същества, бяха записани в астралната светлина. Плочата беше отчасти написана, но в друг аспект беше все още празна. По този начин Посветените от Египетско-Халдейската епоха можеха да продължат писането по собствен начин, като до биваха проникателност посредством съпротивлението на водата. И така, част от плочата беше написана. Тогава дойдоха гръцките Посветени и написаха една трета част. Сега плочата беше напълно написана. До XII или XIV век плочата беше завършена.

Човешките същества започнаха да пишат в топлинния етер, топлината-етер, която се разпространява и разсейва. За известно време, до към XIX век хората продължаваха да пишат в топлината-етер и въпреки това нямаха указания, че техните опитности са записани и в астралната светлина. Но сега е дошло времето, скъпи приятели, когато хората трябва да разберат: сега те не могат повече да откриват тайните на света от себе си в стария смисъл, а като се подготвят по сърце и разум, ще могат да четат написаното на плочата, която е вече запълнена. Това трябва да подготвим да се направи днес, а за това трябва самите ние да узреем. Не ни е нужно повече да извличаме истината от себе си като старите Посветени, трябва да сме в състояние да четем в астралната светлина всичко, което е написано там. Ако успеем да направим това, тогава спечеленото от топлината-етер ще работи като вдъхновение. То работи по такъв начин, че Божествените същества идват да ни срещнат и донесат в неговата реалност това, което сме постигнали със собствени усилия тук, на Земята. И това, което получаваме по този начин от топлината-етер въздейства обратно на всичко, написано на плочата, благодарение на въздуха, водата и земята.

Така Естествената наука на нашето време е истинската основа за духов-

ното виждане. Изучавайки Естествената наука, научете първо свойствата на въздуха, водата и земята. Като добиете съответните вътрешни наклонности ще намерите, че гледайки въздушния, водния и земния елемент, астралната светлина ще струи не като някаква неясна мъгла или облак, а така, че да можем да четем в нея тайните на световното съществуване и тайните на човешкия живот.

Какво четем? Ние, днешните хора, четем това, което самите ние сме написали там. Защото какво значи да казваме, че древните гърци, египтяни, халдейци и персийци са писали в астралната светлина? Това значи, че ние самите сме го написали там, в нашите предишни превъплъщения на Земята!

Разбирате, скъпи приятели, че както паметта ни за обикновените неща, които изпитваме в земния живот запазва тези неща, така и астралната светлина запазва за нас това, което сме записали в нея. Астралната светлина е разпространена около нас, тя е напълно изписана плоча по отношение на Тайните, които самите ние сме написали. Там трябва четем, ако искаме отново да намерим тайните на Природата. Един вид еволюционна памет трябва да възникне в човечеството. Едно съзнание трябва постепенно да възникне, че има такова нещо като еволюционна памет и че по отношение на предишните културни епохи днешното човечество трябва да чете в астралната светлина, така както ние индивидуално, в една по-късна възраст, четем собствената си младост с помощта на обикновената си памет. Това трябва да осъзнаят хората и затова изнесох Коледните си лекции. Искан да разберете как трябва да извлечем от астралната светлина тайните, от които се нуждаем днес. Старото Посвещение се насочваше предимно към субективния живот, новото посвещение се концентрира върху обективното. Това е голямата разлика. Защото всичко субективно беше записано във външния свят, всичко, което Божествените същества са направили скрито от човека. Това, което те скриха в човешкото чувстващо тяло, излезе наяве през Древноперсийската епоха, това, което скриха в неговата интелектуална или разсъдъчна душа, излезе наяве през Гръцката епоха. Духовната душа, която сега трябва да развием, е независима, тази душа не донася вече нищо от себе си. Духовната душа стои срещу това, което е вече там. Като човешки същества трябва да намерим истинската си човечност отново в астралната светлина.

Така беше с Розенкройцерското движение. Във времето на прехода то трябваше да се задоволи с влизането в някои съноподобни състояния, като размишляваше за висшата истина на това, което науката открива

тук по един сух, лишен от фантазия, прозаичен начин от природата, която е навсякъде около нас.

Но от началото на Михаиловата епоха, от края на 1879 год. ситуацията се промени. Същото, което се постигаше по времето на старите Розенкройцери, сега можеше да се постигне по съзнателен начин. Днес следователно можем да кажем: Ние повече не се нуждаем от другото състояние, което беше полу-съзнателно, днес се нуждаем от състояние на усилено съзнание. Тогава със знанието за природата, което придобиваме, можем да се гмурнем във Висшия свят, и знанието, което сме добили, ще дойде да ни посрещне от Висшия свят. Ние отново можем да прочетем написаното в астралната светлина и тогава тя идва да ни посрещне в една духовна реалност. Ние отнасяме горе, в духовния свят, знанието за Природата, което е придобито тук, или отнасяме нататък създанията на един натуралистичен акт, или пък чувствата, които развиваме от една религия, която работи натуралистично в душата, защото даже религията е станала натуралистична в наше време. И като отнасяме всичко горе в духовното, тогава ако предположим, че сме постигнали необходимите способности, наистина срещахме Михаил.

Така можем да кажем: старото Розенкройцерско движение може да се характеризира с факта, че неговите най-просветени духове имаха силния копнеж да срещнат Михаил, но можеха да го направят само в сънно състояние. От края на последната третина на XIX век хората могат да срещнат Михаил в Духа по напълно съзнателен начин.

Михаил е все пак едно Същество със следната особена характеристика. Той не открива нищо, ако ние самите не му занесем нещо от нашата прилежна духовна работа на Земята. Михаил е един мълчалив Дух - тих и резервиран. Другите управляващи Архангели са Духове, които доста говорят, разбира се в духовен смисъл, а Михаил е безмълвен. Той е Духът, който казва много малко. Най-много от време на време може да даде кратко напътствие. Това, което трябва да научим от Михаил не е словото, ако мога така да се изразя, а погледа, силата на неговия поглед. Това е така, защото Михаил най-много се интересува какво създават хората от духовното. Той живее с последствията на създаденото от хората. Другите Духове живеят повече с причините, Михаил живее с последствията. Другите Духове запалват в човека импулсите, чрез които той трябва да действа. Михаил иска да бъде духовният герой на Свободата. Той оставя хората да действат и тогава взема резултатите на човешките зародиши, приема ги и отново ги отнася в Космоса, за да продължи там това, което хората още не могат да направят.

С другите Същества от Йерархията на Архангелите ние имаме чувство-то, че импулсите да правим това или онова идват от Тях към нас. Михаил е Дух, от който в наше време пристигат импулси, защото настояща та епоха на Михаил е неговата най-характерна епоха - епохата, когато нещата трябва да възникват от човешката свобода. Но когато човек един път е направил нещо от собствената си вътрешна свобода, съзнателно или несъзнателно запален от четене в астралната светлина, тогава Михаил занася човешкото дело навън в Космоса, така че то да стане космическо дело. Михаил се грижи за резултатите, а другите Духове се интересуват повече от причините.

Михаил все пак не е само тих и безмълвен Дух. Михаил посреща човека с много ясен жест на отблъскване по отношение на много неща, с които човешкото същество все още живее на Земята. Например, цялото знание за живота на хората, животните или растенията, което има тенденцията да слага ударение на наследствените характеристики можем да почувстваме, че се отхвърля от Михаил, отстранява се с неодобрителен жест. Той иска да каже, че такова знание въобще не може да помогне на човека за духовния свят. Това, което човек открива в човешкото, животинското и растителното царство независимо от чисто наследствената природа, само това може да се занесе горе на Михаил. Тогава получаваме не красноречивия неодобрителен жест, а одобрителен поглед, който ни казва, че това е правилно зачената мисъл, в хармония с космическото ръководство. Защото към това се учим да се стремим - така да направляваме мислите си, че да се насочим към астралната светлина и да наблюдаваме тайните на съществуването, и тогава да отидем пред Михаил и да получим одобрителния му поглед, който ни казва: Това е правилно, това е в хармония с космическото ръководство.

Михаил също така строго отхвърля всички разделящи елементи, каквито са човешките езици. Докато само обличаме знанието си, всеки в собствения си език, и не го носим горе направо с мислите си, ние не се приближаваме до Михаил. Затова днес се води една много важна битка в духовния свят. Защото от една страна импулсът на Михаил влезе в еволюцията на човечеството. Но от друга страна в тази еволюция на човечеството има много неща, които не искат да получат импулса на Михаил, искат да го отхвърлят. Едно от тези неща са националните чувства. Те пламнаха в XIX век, а в XX век се засилиха все повече и повече. Много неща бяха подредени, или по-скоро обезвредени в съответствие с този принцип на националността.

Всичко това е в пряка опозиция с принципа на Михаил, съдържа Арима-

нически сили, които се борят против нахлуването на силите на Михаил в земния живот на човека. Ето, тогава ние виждаме тази война от нападащите нагоре Ариманически духове, които искат да занесат нагоре това, което идва от наследените импулси на националностите, които Михаил строго отхвърля и пропъжда.

Един най-жив духовен конфликт се води днес в тази насока за голяма част от човечеството. Защото това е сегашното състояние за голяма част от човечеството. Там няма мисли, хората мислят само с думи, а това не е начинът да се приближим до Михаил. Ние се приближаваме към Михаил, когато преинем отвъд думите, към истинското вътрешно изживяване в Духа, когато престанем да се придържаме към думи и идваме до истинското вътрешно изживяване на Духа.

Това е самата същност, тайната на модерното Посвещение, да се отиде отвъд думите, към една жива опитност на Духовното. Това по никакъв начин не протворечи на чувството за красотата на езика. По-точно, когато ние не мислим повече езиково, започваме да го чувстваме. Като истински елемент на чувството то започва да живее в нас и отива отвъд нас. Това е опитността, към която днешният човек трябва да стреми. Може би той не може да се добере до нея поради речта, но може по-скоро да намери пътя към нея чрез писането. Защото по отношение на писането също трябва да се каже: днес хората нямат писане, писането има хората. Тук имам предвид, че в нашата китка, в ръката си имаме създаден навик за писане, пишем механично, от самата ръка. Това окова човека. Той сваля веригите само тогава, когато ако пише, рисува или чертае - всяка вече изписана буква изглежда като нещо, което е било нарисувано или начертано..... /рис. 10/

Goethenium

Вече няма такова нещо, обикновено наричано "почерк". Човек чертае формата на буквата. Неговото отношение към буквата е обективно, той я вижда пред себе си - това е същественото.

Затова, макар и да звучи странно, в някои Розенкроцерски училища се забраняваше ученето на писане до 14-15 годишна възраст, така че формата, механизмът, който се изразява в писането, не влизаше в организма на човешкото същество. Само когато интелигентността на ученика беше по-развита, им се даваше възможност да се приближи до формата на буквата и тогава едновременно с ученето на конвенционалните букви,

нужни за човешкото общуване, той трябваше да учи и други букви - Розенкройцерските, за които сега се предполага, че са били тайно писмо. Идеята беше, че за буквата А ученикът трябва да научи в същото време един друг знак: О. Защото тогава ученикът нямаше да се държи здраво за знака, щеше да бъде свободен от него и да чувства истинското А като нещо повече от един обикновен знак, независимо дали е А или О. Иначе буквата би могла да се идентифицира с това, което идва от човешкото същество, извисявайки се и кръжейки около него като звук.

С розенкройцерството много неща намериха пътя си към хората. Защото един от техните основни принципи беше, че от малките кръгове, в които се събираха, Розенкройцерите трябваше да отидат по света, обикновено работейки като доктори по медицина, но в същото време те разпространяваха знание за много неща в по-широките кръгове, където работеха. Още повече че с такива знания се разпространяваха и определени настроения и чувства. Ние намираме такива неща навсякъде, където Розенкройцерското движение е оставило своите следи. Понякога тези неща наподобяват гротескни форми. Например, от такива настроения и чувства на душата хората стигнаха дотам, да гледат на цялото наше модерно отношение към писането и в последно време към печатането, като на черно изкуство.

Защото е съвсем вярно, че нищо не спира повече човек от четенето в астралната светлина, както по-обикновеното писане. Това изкуствено фиксиране спира много човека от четене в астралната светлина. Човек винаги трябва първо да го преодолее, ако иска да чете в астралната светлина.

Тук две неща идват заедно, едно от които аз неотдавна споменах. Казах ви, че когато се произвежда духовно знание, човек трябва да има пълна вътрешна активност. Признавам, че самият аз имам няколко тетрадки, в които записвам резултатите, до които стигам. Обикновено не ги поглеждам повторно! Само като призовете към активност не само главата, а целия човек, стават възможни тези усещания, които наистина трябва да завладеят целия човек, да изпъкнат, да намерят израз. Който постъпва така, постепенно ще привикне да не обръща толкова много внимание на това, което вижда физически, на вече фиксираното, а ще остане активен, за да не провали способността си да вижда в астралната светлина. Добре е да се практикува тази съдържаност. Доколкото е възможно, когато се пише нещо при обикновеното писане, човек не би трябвало да се прилепя към писането като такова, а да чертае и пречертава буквите за удоволствие (защото това прилича на рисуване, на изкуство), или поне да се

въздържа от размишления относно написаното. По този начин човек се учи да не поврежда впечатленията в астралната светлина.

Ако сме задължени да имаме връзка с писането по модерен начин, ние помрачаваме духовния си прогрес. Затова при обучението във Валдорфските училища голямо внимание се обръща детето да не отиде твърде далеч с писането, както става при днешните образователни методи. Полага се грижа да се даде възможност на детето да остане вътре в Духовното, защото това е същността.

Светът трябва да намери още веднъж пътя в днешно време към принципа на Посвещението като принцип между принципите на цивилизацията. Само така човекът тук, на Земята, ще събере в душата си нещо, с което да може да отиде при Михаил, за да посрещне одобрителния му поглед, погледът, който казва: Това е правилно, това е космически правилно. Така ролята се заздравява и става твърда, така човек се включва в духовния прогрес на Вселената. Самият човек тогава става съучастник в това, което трябва да се внедри в еволюцията на човечеството на Земята от Михаил - което започва сега, в тази настояща Михаилова епоха.

Много неща трябва да се имат предвид, ако човек трябва по правилен начин да премине през бездната, за която говорих вчера, където наистина стои един Пазач. В следващите лекции ще покажем как в 1840 год. бездната се отвори и как днес човек, като се обърне назад, може да намери своето правилно отношение към нея и към Пазача - подпомогнат от това знание, което още веднъж направих усилие да поставя пред вас.